

Tijdschrift@ipr.be

Tijdschrift voor
Internationaal Privaatrecht

Revue de Droit International Privé

Revue@dipr.be

6de jaargang – nr. 3 – november 2007

6ième année – n° 3 – novembre 2007

Redactie – Rédaction:

Frans Bouckaert (emerit. KU Leuven), Johan Erauw (U Gent), Marc Fallon (UC Louvain la Neuve), Erna Guldix (VU Brussel), Johan Meeusen (U Antwerpen), Marta Pertegás Sender (U Antwerpen), Paul Torremans (U Nottingham en U Gent), Hans van Houtte (KU Leuven), Herman Verbist (U Gent), Nadine Watté (UL Bruxelles), Patrick Wautelet (U Liège)

Samenstelling van dit nr. – Composition de ce n°:

Lotte Vanfraechem (UGent)

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Hof van Cassatie, arrest van 23 april 2007

Hof van Cassatie, arrest van 8 december 2006

Hof van Cassatie, arrest van 6 april 2006

Hof van Cassatie, arrest van 5 januari 2006

Hof van Cassatie, arrest van 22 december 2005

Hof van Beroep te Antwerpen, arrest van 22 maart 2004

Hof van Beroep te Gent, arrest van 19 november 2003

Hof van Beroep te Gent, arrest van 10 november 2003

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Regelgeving

Uw bijdragen

Bijdragen om in het tijdschrift op te nemen zijn welkom, en kunnen via e-mail worden toegezonden op het adres: tijdschrift@ipr.be. Het tijdschrift werkt met "peer-review". Publicatie gebeurt alleen na controle door de redactieraad. Een weigering moet niet worden gemotiveerd.

Citeerwijze

Tijdschrift@ipr.be 2007, nr. 3, p. ...

Vos contributions

Nous sommes heureux de recevoir vos contributions. Celles-ci peuvent être envoyées par courrier électronique à l'adresse suivante: Revue@dipr.be

La revue fonctionne selon le système de "peer review". La publication est soumise à l'accord du comité de rédaction. Un éventuel refus ne doit pas être motivé.

Mode de citation

Revue@dipr.be 2007, n° 3, p. ...

Inhoud/Contenu

INHOUDSOPGAVE/TABLE DES MATIÈRES

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE..... 7

Hof van Cassatie, arrest van 23 april 2007 7

Opeenvolgende koop-verkoop van roerende lichamelijke zaken – Vordering wegens verborgen gebreken van (Belgische) eindkoper tegen oorspronkelijke (Nederlandse) verkoper – Toepasselijk recht op de oorspronkelijke vrijwaringsverbintenis en haar omvang – Artikel 3 van het (oude) Verdrag van Den Haag van 1955 – Recht van het land van de gewone verblijfplaats van de verkoper – Toepasselijkheid van het CISG als onderdeel van het Nederlandse recht via oproeping als lex contractus – Toepassingsgebied van de lex contractus: omvat de raming van de schadevergoeding met inbegrip van de vergoedende en de moratoire intresten, zowel vóór als na de gerechtelijke uitspraak – Geen ‘rechtstreekse vordering’ of vordering wegens productaansprakelijkheid maar uitoefening door tweede koper van de contractuele vrijwaringsvordering die als accessorium van de zaak mee wordt overgedragen conform het Belgische recht (artikel 1615 B.W.) dat de tweede (louter nationale) overeenkomst beheerst 7

Ventes successives d'objets mobiliers corporels – Action en garantie à raison des défauts cachés par l'acquéreur final (belge) contre le vendeur initial (néerlandais) – Droit applicable à l'obligation originelle de garantie et son étendue – Article 3 de la Convention de La Haye de 1955 (ancienne) – La loi interne du pays où le vendeur a sa résidence habituelle – Applicabilité de la CVIM comme élément de la loi néerlandaise par sa convocation comme lex contractus – Champ d'application de la lex contractus: comprend l'estimation des dommages-intérêts, comprenant les intérêts compensatoires et moratoires, tant antérieurement que postérieurement à une éventuelle décision judiciaire – Pas une ‘action directe’ ou une action en responsabilité du fait des produits défectueux, mais exercice par l'acquéreur final de l'action en garantie contractuelle qui est transférée comme accessorium du bien conformément à la loi belge (Article 1615 C.c.) régissant le deuxième contrat (purement belge) 7

Hof van Cassatie, arrest van 8 december 2006 14

Vervoersovereenkomst – Internationale bevoegdheid – Artikel 31, eerste lid CMR-verdrag – Drie alternatieve fora – Forum prorogati primeert niet op beide andere fora – Geldigheid bevoegdheidsbeding beoordelen conform de lex contractus 14
Contrat de transport – Compétence internationale – Article 31, alinéa premier de la Convention C.M.R. – Trois fors alternatifs – Le for prorogé n'a pas la priorité sur les deux autres fors – La validité de la clause attributive de juridiction doit être jugée conformément à la lex contractus 14

Hof van Cassatie, arrest van 6 april 2006 20

Concessie van alleenverkoop met uitwerking volledig buiten Belgisch grondgebied – Toepasselijk recht inzake beëindiging – Artikel 3 EVO – Lex voluntatis – Keuze voor Belgisch recht als lex contractus impliceert als zodanig geen toepassing van de Belgische Concessiewet van 27 juli 1961 – Concessiewet heeft autolimitatief karakter – Dwingende aard van de Concessiewet belet geen afwijkende contractuele regeling omtrent beëindiging tenzij de Concessiewet uitdrukkelijk als toepasselijk werd aangewezen 20

<i>Concession de vente exclusive produisant ses effets entièrement en dehors du territoire belge – Droit applicable à la résiliation – Article 3 de la Convention de Rome – Lex voluntatis – Le choix de la loi belge comme lex contractus n’implique pas en tant que tel l’application de la loi belge du 27 juillet 1961 aux concessions – La loi aux concessions doit être considérée comme une norme autolimitée – Le caractère impératif de la loi aux concessions n’empêche pas une réglementation contractuelle dérogatoire concernant la résiliation sauf si les parties rendaient cette loi expressément applicable</i>	20
Hof van Cassatie, arrest van 5 januari 2006.....	24
<i>Overeenkomst tot vervoer over zee – Contractuele aansprakelijkheid vervoerder – Internationale bevoegdheid – EVEX-verdrag (en EEX-verdrag) – Toepasbaarheid artikel 5.1 forum executionis contractus – Bestaan van meerdere mogelijke niet-nagekomen verbintenissen als grondslag voor een vordering belet een beroep op artikel 5.1 niet – Geen toepassing van de leer van het Besix-arrest inzake meerdere mogelijke uitvoeringsplaatsen voor eenzelfde verbintenis (om niet te doen) – Rechter dient na te gaan op welke verbintenis de vordering is gesteund en dient de plaats van uitvoering vast te stellen aan de hand van de lex contractus (in casu Belgisch recht, waaronder artikel 91 Zeewet).....</i>	24
<i>Contrat de transport par mer – Responsabilité contractuelle du transporteur – Compétence internationale – Convention de Lugano (et Convention de Bruxelles) – L’applicabilité de l’article 5.1 forum executionis contractus – L’existence de plusieurs obligations susceptibles de servir de base à une demande n’empêche pas un appel à l’article 5.1 – Pas d’application de la théorie de l’arrêt Besix concernant le cas de multiplicité des endroits d’exécution d’une obligation (de ne pas faire) – Le juge doit déterminer quelle obligation sert de base à la demande et doit déterminer son lieu d’exécution conformément à la lex contractus (in casu la loi belge, sous laquelle l’article 91 de la loi maritime).....</i>	24
Hof van Cassatie, arrest van 22 december 2005	28
<i>Concessie van alleenverkoop met uitwerking op Belgisch grondgebied – Internationale bevoegdheid inzake vorderingen naar aanleiding van de beëindiging – EEX-verdrag – Forum executionis contractus dan wel forum prorogati – Bevoegdheidsbeding in de algemene voorwaarden voor verkoopovereenkomsten gesloten in uitvoering van de concessieovereenkomst – Exclusieve forumkeuze geldt enkel voor de verkoopovereenkomsten, niet voor de raamovereenkomst – Ingestelde vorderingen dienen te worden beschouwd als voortspruitend uit de concessieovereenkomst – Begrip concessieovereenkomst in de Belgische Concessiewet van 27 juli 1961</i>	28
<i>Concession de vente exclusive produisant ses effets dans le territoire belge – Compétence internationale pour les demandes à l’occasion de la résiliation – Convention de Bruxelles – Forum executionis contractus ou forum prorogati – Clause attributive de juridiction dans les conditions générales de ventes conclues au cours de l’exécution de la concession – Le choix de for exclusif ne s’applique qu’aux ventes successives, pas à la convention cadre – Les demandes concernent des conséquences résultant de la concession elle-même – Le concept de concession dans la loi belge du 27 juillet 1961 aux concessions</i>	28
Hof van Beroep te Antwerpen, arrest van 22 maart 2004.....	36
<i>Opeenvolgende koop-verkoop van roerende lichamelijke zaken – Vordering wegens verborgen gebreken van (Belgische) eindkoper tegen oorspronkelijke (Italiaanse) verkoper – Toepasselijk recht op de oorspronkelijke vrijwaringsverbintenis en</i>	

<i>exoneratiebeding – Artikel 3 van het (oude) Verdrag van Den Haag van 1955 – Recht van het land van de gewone verblijfplaats van de verkoper – Toepasselijkheid van het CISG als onderdeel van het Italiaanse recht via oproeping als lex contractus – Niet-naleving van de korte termijn voor het instellen van een vordering zoals voorzien in artikel 39.2 CISG.....</i>	36
<i>Ventes successives d'objets mobiliers corporels – Action en garantie à raison des défauts cachés par l'acquéreur final (belge) contre le vendeur initial (italien) – Droit applicable à l'obligation originelle de garantie et clause d'exonération – Article 3 de la Convention de La Haye de 1955 (ancienne) – La loi interne du pays où le vendeur a sa résidence habituelle – Applicabilité de la CVIM comme élément de la loi italienne par sa convocation comme lex contractus – Non-respect du délai de dénonciation prévu par l'article 39.2 CVIM</i>	36
Hof van Beroep te Gent, arrest van 19 november 2003.....	44
<i>Vervoersovereenkomst – Aansprakelijkheid vervoerder dan wel afzender – Toepasselijk recht – Artikelen 18.2 en 17.4.c CMR-verdrag – Remmanoeuvre is een in het verkeer normaal te verwachten gebeurtenis – Slechte belading/stuwning door de afzender is oorzaak van de schade</i>	44
<i>Contrat de transport – Responsabilité du transporteur ou de l'expéditeur – Droit applicable – Articles 18.2 et 17.4.c de la Convention C.M.R. – Une manoeuvre de frein est un événement normal à s'attendre au transport par route – Mauvais chargement/arrimage par l' expéditeur est la cause du dommage</i>	44
Hof van Beroep te Gent, arrest van 10 november 2003.....	48
<i>Vervoersovereenkomst – Aansprakelijkheid vervoerder dan wel afzender – Toepasselijk recht – Artikelen 17.1 en 17.4.c CMR-verdrag – Remmanoeuvre is een normaal risico van het wegvervoer – Slechte belading/stuwning door de vervoerder is oorzaak van de schade – Verjaring – Toepasselijk recht – Artikelen 32.1.a en 32.2 CMR-verdrag – Het toezenden van een factuur aan de vervoerder houdende de tegenwaarde van de verloren gegane goederen is een schriftelijke vordering in de zin van artikel 32.2 CMR-verdrag en schorst de verjaringstermijn.....</i>	48
<i>Contrat de transport – Responsabilité du transporteur ou de l'expéditeur – Droit applicable – Articles 17.1 et 17.4.c de la Convention C.M.R. – Une manoeuvre de frein est un risque normal à s'attendre au transport par route – Mauvais chargement/arrimage par le transporteur est la cause du dommage – Prescription – Droit applicable – Articles 32.1.a et 32.2 de la Convention C.M.R. – L'envoi au transporteur d'une facture pour la contre-valeur de la marchandise perdue est une réclamation écrite qui suspend la prescription au sens de l'article 32.2 de la Convention C.M.R.</i>	48
ACTUALITEIT/ACTUALITÉ.....	54
Regelgeving.....	54
<i>Wet van 3 juni 2007 houdende instemming met het Verdrag inzake de toetreding van de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek tot het Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, ter ondertekening opengesteld te Rome op 19 juni 1980, en tot het Eerste en het Tweede</i>	

Protocol betreffende de uitlegging ervan door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, gedaan te Luxemburg op 14 april 2005 54

Loi du 3 juin 2007 portant assentiment à la Convention relative à l'adhésion de la République tchèque, de la République d'Estonie, de la République de Chypre, de la République de Lettonie, de la République de Lituanie, de la République d'Hongrie, de la République de Malte, de la République de Pologne, de la République de Slovénie et de la République slovaque à la Convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles, ouverte à la signature à Rome le 19 juin 1980, ainsi qu'aux Premier et Deuxième Protocoles concernant son interprétation par la Cour de Justice des Communautés européennes, faite à Luxembourg le 14 avril 2005 55

Hof van Cassatie, arrest van 23 april 2007

Opeenvolgende koop-verkoop van roerende lichamelijke zaken – Vordering wegens verborgen gebreken van (Belgische) eindkoper tegen oorspronkelijke (Nederlandse) verkoper – Toepasselijk recht op de oorspronkelijke vrijwaringsverbintenis en haar omvang – Artikel 3 van het (oude) Verdrag van Den Haag van 1955 – Recht van het land van de gewone verblijfplaats van de verkoper – Toepasselijkheid van het CISG als onderdeel van het Nederlandse recht via oproeping als lex contractus – Toepassingsgebied van de lex contractus: omvat de raming van de schadevergoeding met inbegrip van de vergoedende en de moratoire intresten, zowel vóór als na de gerechtelijke uitspraak – Geen ‘rechtstreekse vordering’ of vordering wegens productaansprakelijkheid maar uitoefening door tweede koper van de contractuele vrijwaringsvordering die als accessorium van de zaak mee wordt overgedragen conform het Belgische recht (artikel 1615 B.W.) dat de tweede (louter nationale) overeenkomst beheerst

Ventes successives d'objets mobiliers corporels – Action en garantie à raison des défauts cachés par l'acquéreur final (belge) contre le vendeur initial (néerlandais) – Droit applicable à l'obligation originelle de garantie et son étendue – Article 3 de la Convention de La Haye de 1955 (ancienne) – La loi interne du pays où le vendeur a sa résidence habituelle – Applicabilité de la CVIM comme élément de la loi néerlandaise par sa convocation comme lex contractus – Champ d'application de la lex contractus: comprend l'estimation des dommages-intérêts, comprenant les intérêts compensatoires et moratoires, tant antérieurement que postérieurement à une éventuelle décision judiciaire – Pas une ‘action directe’ ou une action en responsabilité du fait des produits défectueux, mais exercice par l'acquéreur final de l'action en garantie contractuelle qui est transférée comme accessorium du bien conformément à la loi belge (Article 1615 C.c.) régissant le deuxième contrat (purement belge)

Nr. C.04.0137.N

(eiseres), vertegenwoordigd door [...]

tegen

(eerste verweerder), vertegenwoordigd door [...]

(tweede verweerster), minstens opgeroepen tot bindendverklaring van het arrest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 16 juni 2003 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen.

De zaak is bij beschikking van de eerste voorzitter van 1 maart 2007 verwezen naar de derde kamer.

Eerste voorzitter Ghislain Londers heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Christian Vandewal heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De eiseres voert in haar verzoekschrift twee middelen aan.

1. Eerste middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- artikel 1, inzonderheid artikel 1.1, van het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op de verbintenissen uit overeenkomst, ondertekend te Rome en goedgekeurd bij wet van 14 juli 1987, hierna kortweg “Europees Overeenkomstenverdrag”;
- artikel 5, inzonderheid artikel 5.4, van het Verdrag van 15 juni 1955 inzake de op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken toepasselijke wet, ondertekend te Den Haag en goedgekeurd bij wet van 21 september 1962, zoals van toepassing vóór de opzegging ervan door België bij bericht verschenen in het Belgisch Staatsblad van 30 juni 1999, hierna kortweg “Verdrag van Den Haag”,
- de artikelen 1, 4, 35, 45, 74 tot 77 van het Verdrag der Verenigde Naties van 11 april 1980 inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken, hierna het “Weens Koopverdrag”,
- de artikelen 3, inzonderheid eerste lid, en 1134 van het Burgerlijk Wetboek.

Aangevochten beslissingen

Na te hebben vastgesteld dat de eerste verweerder, tuinder te Rumst, plantgoed van de variëteit Trust-tomaten aankocht bij tweede (verweerster) te Duffel, die deze tomatenplanten had gekweekt uit zaad door haar aangekocht bij de eiseres te Bergschenhoek in Nederland, alsmede dat de kwestieuze tomatenplanten afstierven ingevolge besmetting vanuit het zaad door een bacterie en na te hebben aangenomen, in essentie, (1) dat op de contractuele relatie tussen de eiseres en de tweede (verweerster), zowel op grond van de bepalingen van het Verdrag van Den Haag, als op basis van deze van het Europees Overeenkomstenverdrag, het Nederlands recht van toepassing is; (2) dat gezien Nederland partij is bij het Weens Koopverdrag, de contractuele relatie tussen de eiseres en de tweede (verweerster) door dit Verdrag wordt beheerst; (3) dat de extracontractuele relatie tussen de eiseres en de eerste verweerder, bij toepassing van artikel 3, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, onderworpen is aan het Nederlands recht daar dit het recht is van de plaats waar de fout werd begaan die de schade heeft veroorzaakt; (4) dat op het extracontractueel vlak geen enkele fout aan de eiseres kan worden verweten zodat de vordering van de verweerder gegrond op de extracontractuele aansprakelijkheid van de eiseres ongegrond is, aanvaardt het bestreden arrest het bestaan van een contractuele aansprakelijkheidsvordering van de eerste verweerder opzichts de eiseres en verklaart het deze, bij toepassing van het Nederlands recht, gegrond met veroordeling van de eiseres tot het betalen aan de eerste verweerder van 92.232,23 euro in hoofdsom.

Het bestreden arrest fundeert deze beslissing op de volgende overwegingen:

“Uit de toepasbaarheid van de Nederlandse wet op de rechtsband tussen haarzelf en (de) tweede (verweerster) leidt (de eiseres) af dat de eerste (verweerder) geen rechtstreekse vordering tegen haar kan indienen omdat de Nederlandse wet zo'n rechtstreekse vordering niet kent. Zij meent dat de eis

van de eerste (verweerder) daarom onontvankelijk moet worden verklaard. (De eiseres) kan in de redenering niet worden bijgetreden omdat de eerste (verweerder) geen rechtstreekse vordering instelt. (Hij) put (zijn) aanspraak enkel uit de rechtsverhouding tussen (hemzelf) en tweede (verweester) die uitsluitend naar Belgisch recht te benaderen is. (Hij) oefent de vrijwaringsvordering wegens verborgen gebreken uit die (zijn) verkoper, met name de tweede (verweester), bezit. Als eindkoper is (hij) naar Belgisch recht gemachtigd dit te doen omdat de vrijwaringsvordering beschouwd wordt als een accessorium van de verkochte zaak dat met de eigendom wordt overgedragen. Dat de vrijwaringsvordering van de tweede (verweester) t.o.v. (de eiseres) wegens verborgen gebreken moet beoordeeld worden naar Nederlands recht staat er dus niet aan in de weg dat de eerste (verweerder) op grond van het Belgische recht deze vrijwaringsvordering kan uitoefenen.

Sedert 1 januari 1992 is in Nederland het Verdrag van de Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken van 11 april 1980 (“) in werking getreden. Het Weense Koopverdrag behoort dan ook tot het intern Nederlands recht (“).

Met toepassing van het Nederlands recht, inzonderheid van artikel 35.1 en 35.2 van het Weense Koopverdrag, is (de eiseres) ten opzichte van de tweede (verweester) contractueel aansprakelijk voor haar bewezen niet-conforme levering en heeft laatstgenoemde krachtens artikel 45. 1 van het Weense Koopverdrag een vorderingsrecht op schadevergoeding zoals voorzien in artikel 74 tot en met 77 van het Verdrag.

Naar Belgisch recht heeft de eerste (verweerder) het recht het vorderingsrecht van de tweede (verweester) tegenover (de eiseres) uit te oefenen”.

Grieven

Eerste onderdeel

Overeenkomstig artikel 5.4 van het Verdrag van Den Haag, is dat Verdrag niet van toepassing op de rechtsgevolgen van de koop ten aanzien van alle andere personen dan de partijen. Bij de door de eiseres gesloten koop is, zoals vastgesteld in het bestreden arrest, alleen de tweede (verweester) partij.

Artikel 1.1 van het Europees Overeenkomstenverdrag bepaalt dat het van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst. Daartoe behoren niet de aanspraken van de derde-verkrijger, zoals de eerste verweerder, van een zaak ten overstaan van de fabrikant ervan, die niet zijn verkoper is, zoals de eiseres, wegens gebreken aan die zaak of ongeschiktheid ervan voor het doel waarvoor ze is bestemd.

In deze beslist het bestreden arrest dat de aanspraak die de eerste verweerder laat gelden opzichts de eiseres enkel steunt op de rechtsverhouding tussen hemzelf en de tweede verweester, doch oordeelt het vervolgens dat de eerste verweerder toch de contractuele aansprakelijkheidsvordering vermag te laten gelden opzichts de eiseres waarop, zowel ingevolge de bepalingen van het Verdrag van Den Haag, als op grond van deze van het Europees Overeenkomstenverdrag, het Nederlands recht van toepassing is en die vordering op basis van dat recht gegrond is. Door aldus te oordelen met toepassing, overeenkomstig de bepalingen van zowel het Verdrag van Den Haag, als van het Europees Overeenkomstenverdrag, van het Nederlands recht, schendt het bestreden arrest artikel 5.4 van het Verdrag van Den Haag en artikel 1.1 van het Europees Overeenkomstenverdrag.

Tweede onderdeel

Overeenkomstig het Belgisch internationaal privaatrecht is de rechtstreekse vordering, door de derde-verkrijger uitgeoefend tegen de fabrikant, onderworpen aan de wet toepasselijk op de rechtsfeiten, zoals bepaald bij toepassing van artikel 3, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek. De extracontractuele aard van de rechtstreekse vordering is eigen aan de kwalificatie volgens het internationaal privaatrecht en houdt geen rekening met de in het intern Belgisch recht aangehouden stelling dat, volgens het bestreden arrest, de rechtstreekse vordering zou worden overgedragen als accessorium bij de overeenkomst.

De wet die de rechtsfeiten beheerst is van toepassing op de rechtstreekse vordering van de derde-verkrijger tegen de fabrikant, ongeacht of deze vordering gebaseerd is op de contractuele aansprakelijkheid van deze laatste, dan wel op zijn extracontractuele aansprakelijkheid. Inderdaad, zelfs

wanneer de derde-verkrijger zich tegen de fabrikant op een vordering uit overeenkomst beroept, loopt het geschil tussen partijen die zich onderling niet op vrijwillige basis tot elkaar verbonden hebben, zodat, voor wat de toepassing van de regelen van het internationaal privaatrecht betreft, de vordering een quasi-delictuele basis behoudt.

Overeenkomstig de regel van internationaal privaatrecht vervat in artikel 3, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, is de wet toepasselijk op de delictuele of quasi-delictuele aansprakelijkheid deze van de plaats waar de onrechtmatige daad werd begaan. Deze wet beheerst het geheel der vraagstukken die op deze aansprakelijkheid betrekking hebben, met inbegrip van de toelaatbaarheid van de vordering evenals de aard en omvang van de schadevergoeding.

In voorliggend geval heeft het bestreden arrest, teneinde de wet te bepalen die toepasselijk is op de vordering waarin de extracontractuele aansprakelijkheid van de eiseres wordt ingeroepen, vastgesteld dat de beweerde onrechtmatige daad in Nederland werd gepleegd en dat het Nederlands recht toepassing vindt.

Door, wat de contractuele aansprakelijkheid betreft, te oordelen dat het Belgisch recht bepaalt of de eerste verweerder een rechtstreekse vordering tegen de eiseres kan uitoefenen, schendt het bestreden arrest artikel 3, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

Derde onderdeel

Ongeacht de kwalificatie volgens het internationaal privaatrecht kan de toelaatbaarheid van de vordering van de derde-verkrijger tegen de fabrikant onmogelijk beheerst worden door de wet toepasselijk op de overeenkomst tussen de eerste koper en de derde-verkrijger. Immers, de fabrikant is geen partij bij deze overeenkomst, en kent slechts de wet toepasselijk op de overeenkomst die hijzelf met de eerste koper heeft afgesloten. De fabrikant kan zijn contractuele aansprakelijkheid niet beheerst zien door een wet die van toepassing zou worden door latere rechtsbetrekkingen.

Bijgevolg kan, zelfs indien de rechtstreekse vordering tegen de fabrikant volgens het internationaal privaatrecht als contractueel moet worden gekwalificeerd, alleen de wet toepasselijk op de initiële overeenkomst tussen de fabrikant en de eerste koper in aanmerking komen om de toelaatbaarheid van deze rechtstreekse vordering te beheersen.

In het voorliggend geval heeft het bestreden arrest beslist dat de contractuele relatie tussen de eiseres en tweede (verweerster) door de Nederlandse wet wordt beheerst.

Door te oordelen dat de toelaatbaarheid van de rechtstreekse vordering van de eerste verweerder tegen de eiseres beheerst wordt door de Belgische wet, van toepassing op de overeenkomst tussen tweede (verweerster) en de eerste verweerder, schendt het bestreden arrest de regelen van internationaal privaatrecht welke de in contractuele aangelegenheden toepasselijke wet bepalen (schending van de artikelen 3 en 4 van het Europees Overeenkomstenverdrag, van artikel 3 van het Verdrag van Den Haag, en van artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek waar het een regel van internationaal privaatrecht consacreert).

Vierde onderdeel

Het Weens Koopverdrag is toepasselijk op de “koopovereenkomsten betreffende roerende zaken” (artikel 1) en “regelt uitsluitend de totstandkoming van koopovereenkomsten en de rechten en verplichtingen van verkoper en koper voortvloeiend uit een zodanige overeenkomst” (artikel 4).

Uit deze bepaling blijkt dat het Weens Koopverdrag uitsluitend van toepassing is op de betrekkingen tussen partijen die rechtstreeks door de koopovereenkomst zijn verbonden, met uitzondering van de betrekkingen tussen deze partijen en derden. Bijgevolg kan het Weens Koopverdrag niet toepasselijk zijn op de aansprakelijkheid van de fabrikant ten aanzien van de derde-verkrijger, gezien deze niet door een koopovereenkomst zijn verbonden.

Door de eiseres te veroordelen tot de betaling van een schadevergoeding op grond van de garantieverplichting krachtens de artikelen 35, 45 en 74 tot 77 van het Weens Koopverdrag, miskent het bestreden arrest deze bepalingen evenals de artikelen 1 en 4 van hetzelfde Verdrag.

2. Tweede middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- artikel 10, inzonderheid 1.c, van het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op de verbintenissen uit overeenkomst, ondertekend te Rome en goedgekeurd bij wet van 14 juli 1987, hierna kortweg Europees Overeenkomstenverdrag;
- de artikelen 1 en 5 van het Verdrag van 15 juni 1955 inzake de op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken toepasselijke wet, ondertekend te Den Haag en goedgekeurd bij wet van 21 september 1962, zoals van toepassing vóór de opzegging ervan door België bij bericht verschenen in het Belgisch Staatsblad van 30 juni 1999, hierna kortweg Verdrag van Den Haag.

Aangevochten beslissing

Na te hebben vastgesteld dat de eerste verweerder, tuinder te Rumst, plantgoed van de variëteit Trust-tomaten aankocht bij de tweede (verweerster) te Duffel, die deze tomatenplanten had gekweekt uit zaad door haar aangekocht bij de eiseres te Bergschenhoek in Nederland, alsmede dat de kwestieuze tomatenplanten afstierven ingevolge besmetting vanuit dat zaad door een bacterie en te hebben aanvaard dat, zowel op grond van de bepalingen van het Verdrag van Den Haag, als op basis van deze van het Europees Overeenkomstenverdrag, op de in hoofde van de eiseres lastens de eerste verweerder weerhouden contractuele aansprakelijkheid het Nederlands recht moet worden toegepast en, wat de schadevergoeding aangaat, de eerste verweerder aldus, bij toepassing van artikel 6, 119, eerste lid, van het Nederlands Burgerlijk Wetboek, gerechtigd is op wettelijke rente vanaf 1 oktober 1994, dan wanneer het door hem ingeroepen artikel 1154 van het Burgerlijk Wetboek niet kan worden toegepast omdat dat wetsartikel niet van toepassing is op een naar Nederlands recht geregelde rechtsverhouding, veroordeelt het bestreden arrest de eiseres niettemin “tot de betaling aan (de eerste verweerder) van de som van 92.232,23 euro, vermeerderd met de wettelijke rente naar Nederlands recht vanaf 1 oktober 1994 tot op de dag van onderhavige uitspraak, (alsmede met) de moratoire interesten naar rato van de (Belgische) wettelijke rentevoet op voormelde hoofdsom, vermeerderd met de voormelde wettelijke rente, en de hierna bepaalde gedingkosten vanaf de dag van onderhavig uitspraak tot op de dag van de gehele betaling”.

Op grond van het motief dat “op de interesten die vervallen na de uitspraak en die de vergoeding vormen voor het uitblijven van de betaling na de uitspraak (“) het Belgisch recht van toepassing (is)”.

Grieven

Artikel 10.1.c van het Europees Overeenkomstenverdrag bepaalt dat het recht dat, bij toepassing van de bepalingen van dat Verdrag, van toepassing is op de overeenkomst, zijnde in casu volgens het bestreden arrest het Nederlands recht, ook de gevolgen beheerst van de gehele of gedeeltelijke tekortkoming, daaronder in het algemeen begrepen de vaststelling van de schade voor zover daarvoor rechtsregels gelden.

Overeenkomstig artikel 1 van het Verdrag van Den Haag, is dat verdrag in het algemeen van toepassing op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken. Artikel 5 ervan sluit slechts een beperkt aantal onderwerpen uit die volledig vreemd zijn aan de bepaling van de schadevergoeding, verschuldigd ingevolge een contractuele tekortkoming. Beide bepalingen tesamen genomen leiden ertoe dat het op de overeenkomst toepasselijke recht, zijnde in casu zoals reeds gezegd het Nederlands recht, ook zonder beperking de begroting van de schadevergoeding beheerst.

Het bepalen van de schadevergoeding verschuldigd uit hoofde van een contractuele tekortkoming wordt aldus, zonder uitsluiting van enig aspect ervan en derhalve ook niet van de vergoeding van het uitblijven van betaling, weze het vóór, dan wel na het tussenkomen van een rechterlijke beslissing, overeenkomstig voormelde verdragsbepalingen, beheerst door het recht dat van toepassing is op de overeenkomst.

Na te hebben aanvaard dat op de door de eerste verweerder lastens haar ingestelde contractuele aansprakelijkheidsvordering het Nederlands recht van toepassing is en dat recht ook te hebben

toegepast voor de beoordeling van de toe te kennen rente tot de uitspraak, veroordeelt het bestreden arrest de eiseres, bij toepassing van het Belgisch recht, tot het betalen van moratoire rente vanaf de uitspraak op de toegekende hoofdsom, wettelijke rente en kosten. Door dusdoende te beslissen, schendt het bestreden arrest alle in het middel aangehaalde verdragsbepalingen.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Eerste middel

Eerste onderdeel

1. Het onderdeel gaat er van uit dat de appelrechters oordelen dat de eerste verweerder, als derde-verkrijger van een zaak, een contractuele aansprakelijkheidsvordering instelt ten laste van de eiseres als fabrikant van die zaak, die niet zijn verkoper is, en waarop het Nederlandse recht van toepassing is.
2. De appelrechters oordelen evenwel dat “(de eerste verweerder) geen rechtstreekse vordering instelt. (Hij) put (zijn) aanspraak enkel uit de rechtsverhouding tussen (hemzelf) en (de tweede verweerder) die uitsluitend naar Belgisch recht te benaderen is. (Hij) oefent de vrijwaringsvordering wegens verborgen gebreken uit die (zijn) verkoper, met name (de tweede verweerder) bezit” en dat “als eindkoper (de eerste verweerder) naar Belgisch recht gemachtigd is dit te doen omdat de vrijwaringsvordering beschouwd wordt als een accessorium van de verkochte zaak dat met de eigendom wordt overgedragen”.

Het onderdeel berust op een onjuiste lezing van het arrest en mist derhalve feitelijke grondslag.

Tweede, derde en vierde onderdeel samen

3. De onderdelen gaan er van uit dat de vordering van de eerste verweerder tegen de eiseres, een rechtstreekse vordering is van de derde-verkrijger van een zaak tegen de fabrikant ervan.
4. Uit het antwoord op het eerste onderdeel volgt dat zulks niet het geval is.
De onderdelen missen derhalve feitelijke grondslag.

Tweede middel

5. Het artikel 10.1.c. van het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op de verbintenissen uit overeenkomst, ondertekend te Rome en goedgekeurd bij wet van 14 juli 1987 (hierna Europees Overeenkomstenverdrag) bepaalt dat het recht dat ingevolge de artikelen 3 tot en met 6 en 12 van dit Verdrag op de overeenkomst toepasselijk is, de gevolgen beheerst van gehele of gedeeltelijke tekortkoming, daaronder begrepen de vaststelling van de schade, voor zover daarvoor rechtsregels gelden.

Het artikel 1 van het verdrag van 15 juni 1955 inzake de op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken toepasselijke wet, ondertekend te Den Haag en goedgekeurd bij wet van 21 september 1962, zoals van toepassing vóór de opzegging ervan door België bij bericht verschenen in het Belgisch Staatsblad van 30 juni 1990 (hierna Verdrag van Den Haag), bepaalt dat het verdrag in het algemeen van toepassing is op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken.

Het artikel 5 van het voormelde Verdrag van Den Haag somt de onderwerpen op die worden uitgesloten omdat zij volledig vreemd zijn aan de bepaling van de schadevergoeding, verschuldigd ingevolge een contractuele tekortkoming.

6. De in de voormelde verdragsteksten bedoelde vergoeding die wordt toegekend ingevolge een contractuele tekortkoming, omvat niet alleen de betaling van een geldsom ter vergoeding van de eigenlijke schade, maar tevens de betaling van interest wegens het uitblijven van of de vertraging in de uitvoering van de verbintenis tot schadeloosstelling, zowel voor als na het tussenkomen van een rechterlijke beslissing.
7. Ten aanzien van de contractuele aansprakelijkheid oordelen de appelrechters dat zowel het Europees Overeenkomstenverdrag als het Verdrag van den Haag tot de toepassing van Nederlands recht leiden.

Vervolgens veroordelen de appelrechters de eiseres “tot de betaling aan (de eerste verweerder) van de som van 92.232,23 euro, vermeerderd met de wettelijke rente naar Nederlands recht vanaf 1 oktober 1994 tot op de dag van onderhavige uitspraak, (alsmede met) de moratoire interesten naar rato van de (Belgische) wettelijke rentevoet op voormelde hoofdsom, vermeerderd met de voormelde wettelijke rente, en de hierna bepaalde gedingkosten vanaf de dag van onderhavige uitspraak tot op de dag van de gehele betaling”.

8. Door aldus te oordelen verantwoordt de appelrechters derhalve hun beslissing de eiseres te veroordelen tot betaling aan de eerste verweerder van “moratoire interesten naar rato van de (Belgische) wettelijke rentevoet op voormelde hoofdsom” niet naar recht en schenden zij de in het middel aangewezen wettelijke bepalingen.

Het middel is gegrond.

Het Hof,

Vernietigt het arrest in zoverre het de eiseres veroordeelt tot de betaling aan de eerste verweerder van de moratoire interest naar rato van de Belgische wettelijke rentevoet en uitspraak doet over de kosten.

Verwerpt het cassatieberoep voor het overige.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde arrest.

Veroordeelt de eiseres tot de helft van de kosten.

Houdt de overige kosten aan en laat de beslissing daaromtrent aan de feitenrechter over.

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

De kosten begroot op de som van 947,89 euro jegens de eisende partij en op de som van 107,88 euro jegens de verwerende partij.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit eerste voorzitter Ghislain Londers, als voorzitter, en de raadsheren Eric Dirix, Eric Stassijns, Beatrijs Deconinck en Koen Mestdagh, en in openbare terechtzitting van drieëntwintig april tweeduizend en zeven uitgesproken door eerste voorzitter Ghislain Londers, als voorzitter, in aanwezigheid van advocaat-generaal Christian Vandewal, met bijstand van adjunct-griffier Johan Pafenols.

Hof van Cassatie, arrest van 8 december 2006

*Vervoersovereenkomst – Internationale bevoegdheid – Artikel 31, eerste lid
CMR-verdrag – Drie alternatieve fora – Forum prorogati primeert niet op beide
andere fora – Geldigheid bevoegdheidsbeding beoordelen conform de lex
contractus*

*Contrat de transport – Compétence internationale – Article 31, alinéa premier
de la Convention C.M.R. – Trois fors alternatifs – Le for prorogé n'a pas la
priorité sur les deux autres fors – La validité de la clause attributive de
jurisdiction doit être jugée conformément à la lex contractus*

Nr. C.06.0005.N

(eiseres),

vertegenwoordigd door [...]

tegen

(verweerster).

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 7 maart 2005 gewezen door het Hof van Beroep te Gent.

Raadsheer Eric Dirix heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Christian Vandewal heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- artikel 31.1 van het Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg, goedgekeurd bij wet van 4 september 1962 (en gewijzigd bij Protocol van 5 juli 1978, goedgekeurd bij wet van 25 april 1983) en voor zoveel als nodig artikel 41.1 van hetzelfde verdrag;
- artikel 167 van de op 17 februari 1994 gecoördineerde Grondwet;
- het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang die de bij verdrag bepaalde internationale rechtsregel met rechtstreekse gevolgen in de interne rechtsorde heeft op de interne rechtsregel;
- voor zoveel als nodig de artikelen 8 en 10 van het Gerechtelijk Wetboek;
- voor zoveel als nodig artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek.

Aangevochten beslissingen

De zevende kamer van het Hof van Beroep te Gent verklaart in het bestreden arrest van 7 maart 2005 de (verweersters) hoger principaal beroep en eiseres' incidenteel beroep toelaatbaar, doch slechts het hoger principaal beroep gegrond in de hiernavermelde mate, doet vervolgens het bestreden vonnis integraal teniet en, opnieuw rechtsprekende, stelt vast dat de Belgische rechtbanken niet over de vereiste rechtsmacht beschikken om kennis te nemen van eiseres' vordering en veroordeelt laatstgenoemde tot de gedingkosten, en dit op volgende gronden:

“De rechtsmacht van de Belgische rechtbanken.

6. *De (verweerster) werpt op dat de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben om van het geschil kennis te nemen.*

Op grond van artikel 31, lid 1, van het Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (C.M.R.) goedgekeurd bij wet van 4 september 1962 (B.S. 8 september 1962) en het protocol van 5 juli 1978, goedgekeurd bij wet van 25 april 1983 (B.S. 20 oktober 1983) (hierna 'CMR') kunnen partijen zelf bepalen voor welke verdragsluitende staat een eventueel transportgeschil gebracht wordt.

Voor de vlotte lezing van wat hierna volgt, wordt het artikel 31.1 geciteerd:

'Alle rechtsgedingen, waartoe het aan dit Verdrag onderworpen vervoer aanleiding geeft, kunnen door de eiser behalve voor de gerechten van de bij dit Verdrag partij zijnde landen, bij beding tussen partijen aangewezen, worden gebracht voor de gerechten van het land op het grondgebied waarvan:

- a) de gedaagde zijn gewone verblijfplaats, zijn hoofdzetel of het filiaal of agentschap heeft, door bemiddeling waarvan de vervoerovereenkomst is gesloten of,*
- b) de plaats van inontvangstneming der goederen of de plaats bestemd voor de aflevering der goederen, is gelegen,*

zij kunnen voor geen andere gerechten worden gebracht'.

De vraag rijst of partijen een forum kozen en zo ja, welk zij kozen.

7. *Het CMR bevat geen bepalingen betreffende de vorm, noch betreffende de wijze waarop een dergelijk bevoegdheidsbeding tot stand zou moeten komen. Uitdrukkelijke toestemming is niet vereist (cfr. Cass. 29 april 2004, www.juridat.be). Er is derhalve geen algemene regel die zou vereisen dat een bevoegdheidsbeding op de vrachtbrief moet voorkomen (VAN HOOYDONK, E., 'De geldigheid naar de vorm van bevoegdheidsbedingen inzake internationaal wegvervoer', noot onder Gent, 19 november 1993, A.J.T., 1994-'95, 19, met referenties in voetnoot 6).*

Mede gelet op het bepaalde in artikel 71.1 van de Verordening nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000, zijn de aspecten van vorm en totstandkoming onderworpen aan het nationale recht dat de overeenkomst tussen de partijen beheerst.

Tussen partijen is er geen betwisting dat het CMR en het Belgische nationale recht van toepassing zijn.

(De verweerster) roept in elke geval niet in dat een ander nationaal recht van toepassing zou zijn.

8. *(De verweerster) brengt de volgende stukken bij ter staving van haar argument dat de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben en dat enkel de rechtbanken te München bevoegd zijn, omdat er op deze stukken aan de voorzijde steeds 'Gerichtsstand ist München' geschreven staat.*

- 1) een brief van (de verweerster) aan (de eiseres) van 5 december 1989 over de verdere samenwerking tussen partijen (stuk 25 van het dossier van (de verweerster));*
- 2) een niet gedateerde zogeheten klantenbeschermingsovereenkomst (een niet-concurrentieovereenkomst) (stuk 15 van het dossier van (de verweerster));*

- 3) een factuur van 26 september 1991 de kopie is evenwel niet duidelijk, zodat niet met zekerheid uitgemaakt kan worden of het forumbeding opgenomen is; (de eiseres) betwist dit stuk evenwel niet (stuk 9 van het dossier van (de verweerster));
- 4) een brief van (de verweerster) aan (de eiseres) van 17 mei 1994, waarin gevraagd wordt om een bijkomende oplegger in te zetten op basis van de jarenlange samenwerking en waarin gevraagd wordt naar de CMR verzekeringspolis voor de gebruikte oplegger (stuk 26 van het dossier van (de verweerster));
- 5) vier ontvangstbewijzen van respectievelijk februari, maart, mei 1997 en september 1998, waarbij zowel (de verweerster) als (de eiseres) nu eens afzender dan weer ontvanger zijn (stukken 11 tot en met 14 van het dossier van (de verweerster));
- 6) transportopdrachten van (de verweerster) aan (de eiseres) van 24 september 1999 en 8 december 1999 (stukken 18 en 23 van het dossier van (de verweerster); stuk 18 wordt betwist door (de eiseres));
- 7) een fax van (de verweerster) aan (de eiseres) van 26 november 1999 (stuk 22 van het dossier van (de verweerster));
- 8) drie blanco standaarddocumenten van (de verweerster) (stuk 21 van haar dossier).

Uit deze stukken leidt het hof af dat (de verweerster) gedurende jaren aan (de eiseres) haar forumkeuze duidelijk en systematisch meegedeeld heeft. Het belangrijkste daarbij zijn de brieven van 5 december 1989 en van 17 mei 1994, omdat deze de samenwerking tussen partijen bepaald heeft, die ook uitgevoerd werd.

Op die stukken is de aanduiding van de rechtbank te München als de bevoegde rechtbank duidelijk.

De overige -niet-betwiste- stukken bevestigen deze overeenkomst. Zelfs indien sommige kopies niet leesbaar zijn en het beding op grond van die kopie niet kan geacht worden aanvaard te zijn, dan nog zijn er in de loop van de jaren voldoende duidelijke stukken overgemaakt, die niet betwist werden door (de eiseres).

(De eiseres) brengt geen enkel stuk voor waaruit afgeleid kan worden dat zij gedurende de samenwerking van meer dan 10 jaar ook maar één keer geprotesteerd heeft tegen het forumbeding.

Zij brengt ook geen enkel stuk voor, zoals de talrijke facturen die zij in de loop van de jaren samenwerking moet gestuurd hebben aan (de verweerster), waarop haar eigen forumkeuze zou voorkomen. De ene factuur van (de eiseres) (stuk 1 van haar dossier), van 30 december 1999, met een bevoegdheidsclausule voor de rechtbanken van Dendermonde, verandert niets aan het voorgaande.

Deze factuur is uitgeschreven op het ogenblik dat de samenwerking tussen partijen beëindigd was, zodat instemming ermee niet is aangetoond. Bovendien is zij eenmalig, wat in deze zaak niet opweegt tegen de jarenlange praktijk tussen partijen, zoals uit de documenten van (de verweerster) blijkt.

Op de handelaar rust de verplichting om te reageren op stukken wanneer niet wordt ingestemd met de inhoud ervan (Cass. 6 december 1985, R.W. 1985-'86, 2916; Kh. Brussel, 13 november 1990, T.B.H., 1991, 544; DIRIX, E. en BALLON, G.L., De Factuur, in A.P.R., 1993, nr. 203, p. 115; FREDERICQ, L., Handboek van Belgisch handelsrecht, I, 1976, 252, nr. 220; STORME, M.E., 'Bewijs en verbintenisrechtelijke beschouwingen', T.B.H., 1991, p. 480, nr. 12; VAN RYN, J. en HEENEN, J., Principes de droit commercial, III, 1981, nr. 14, pp.19-21).

Slechts uitzonderlijk kan in bepaalde omstandigheden een stilzwijgen niet als een instemming beschouwd worden (DIRIX, E. en BALLON, G.L., op cit., nr. 211, p. 120).

Dergelijke omstandigheden zijn in deze zaak niet voorhanden. Integendeel, door het jarenlange stilzwijgen en verder werken zonder meer, heeft (de eiseres) het forumbeding aanvaard.

9. *Artikel 31.1. CMR somt op een beperkende wijze drie plaatsen op waar gedagvaard kan worden.*

In de mate partijen een forumkeuze maakten in hun handelsrelatie, primeert deze op de overige bepalingen van artikel 31.1. CMR. Er anders over oordelen zou een schending van artikel 1134 B.W. uitmaken.

Ook de libellering van de verdragstekst laat toe te besluiten dat de keuze van partijen primeert. De mogelijkheid komt voor alle andere en wordt als vanzelfsprekend, als het ware terloops en enkel om te bevestigen dat het contract primeert, vermeld.

De woordkeuze 'behalve' ('en deors'/'in addition') bij de opsomming van de mogelijkheden waar gedagvaard kan worden, impliceert niet dat de eisende partij (binnen de mogelijkheden die het CMR biedt) de volledige keuzevrijheid krijgt en niet gebonden is door een overeenkomst ter zake. Deze terminologie verandert niets aan het feit dat er tussen de partijen rechtsgeldig overeengekomen werd dat de rechtbanken te München bevoegd zijn in geval van geschil en dat de wil van partijen hen tot wet strekt. Partijen kunnen overeenkomen voor welke nationale rechter zij hun geschil brengen. Dit kan zelfs nog nadat het geschil gerezen is.

10. *Op grond van het voorgaande wordt besloten dat de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben om van de zaak kennis te nemen. Het bestreden vonnis wordt hervormd."*

Grievens

1. Luidens artikel 8 van het Gerechtelijk Wetboek is bevoegdheid de macht van de rechter om kennis te nemen van een vordering die voor hem is gebracht. Overeenkomstig artikel 10 van hetzelfde wetboek is de territoriale bevoegdheid de rechtsmacht die aan de rechter toebehoort in een rechtsgebied naar de regels die de wet stelt.
2. De appelrechters oordelen te dezen dat "de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben om van de (thans aan het Hof voorliggende) zaak kennis te nemen" nu "in de mate partijen een forumkeuze maakten in hun handelsrelatie, deze op de overige bepalingen van artikel 31.1 CMR (primeert)" (arrest, p. 7, punt 9, tweede alinea).

Ter staving van deze stelling overweegt het hof van beroep dat (1) "er anders over oordelen een schending van artikel 1134 B.W. (zou) uitmaken" (arrest, p. 7, punt 9, tweede alinea), (2) daarenboven "de libellering van de verdragstekst toe(laat) te besluiten dat de keuze van partijen primeert" daar "de mogelijkheid voor alle andere komt en wordt als vanzelfsprekend als het ware terloops en enkel om te bevestigen dat het contract primeert, vermeld" (arrest, p. 7, punt 9, derde alinea) en (3) "de woordkeuze "behalve" (...) niet impliceert dat de eisende partij (binnen de mogelijkheden die het CMR biedt) de volledige keuzevrijheid krijgt en niet gebonden is door een overeenkomst ter zake" (arrest, p. 7, punt 9, laatste alinea).

3. Luidens artikel 31.1 van het Verdrag van 19 mei 1956, zoals in de aanhef van het middel aangegeven, betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg, hierna CMR-Verdrag genoemd, dat krachtens artikel 41.1 van hetzelfde Verdrag van dwingend recht is, kunnen "alle rechtsgedingen, waartoe het aan dit Verdrag onderworpen vervoer aanleiding geeft, door de eiser behalve voor de gerechten van de bij dit Verdrag partij zijnde landen, bij beding tussen partijen aangewezen, worden gebracht voor de gerechten van het land op het grondgebied waarvan:
 - (a) de gedaagde zijn gewone verblijfplaats, zijn hoofdzetel of het filiaal of agentschap heeft, door bemiddeling waarvan de vervoersovereenkomst is gesloten, of
 - (b) de plaats van inontvangstneming der goederen of de plaats bestemd voor de aflevering der goederen, is gelegen,zij kunnen voor geen andere gerechten worden gebracht".

Aldus heeft de eisende partij in ieder geschil waartoe het aan het CMR-Verdrag onderworpen vervoer aanleiding zou kunnen geven, steeds de mogelijkheid om zich tot één van de volgende drie gerechten te wenden:

- (a) de bij een tussen partijen gesloten beding aangewezen gerechten van een bij het CMR-Verdrag partij zijnd land,
- (b) de gerechten van het land waar de gedaagde zijn gewone verblijfplaats, zijn hoofdzetel of het filiaal of het agentschap heeft, door bemiddeling waarvan de vervoersovereenkomst is gesloten,
- (c) de gerechten van de plaats van inontvangstneming der goederen of van de plaats bestemd voor de aflevering der goederen.

Daar deze gerechten cumulatief bevoegd zijn om kennis te nemen van ieder geschil waartoe het CMR-Verdrag aanleiding geeft, sluit het feit dat de partijen in de door hen gesloten vervoersovereenkomst, een bevoegdheidsbeding hebben opgenomen, geenszins uit dat een op deze vervoersovereenkomst gestoelde vordering kan ingeleid worden bij één van de andere in artikel 31.1 van het CMR-Verdrag genoemde rechtbanken.

Nu in de aan het Hof voorliggende zaak niet werd betwist dat de goederen deels in België in ontvangst werden genomen en deels bestemd waren voor aflevering in België, minstens het hof van beroep niet vaststelde dat geen goederen in België werden in ontvangst genomen noch bestemd waren voor aflevering in België en de vaststellingen van de eerste rechter dienaangaande niet hervormde (zie vonnis van 3 oktober 2002 van de Rechtbank van Koophandel te Dendermonde, p. 3, vierde alinea), kon de eiseres, aan wie het in artikel 31.1 van het CMR-Verdrag voorziene keuzerecht dus niet kon ontnomen worden, zelfs nu in de tussen partijen gesloten vervoersovereenkomst een bevoegdheidsbeding werd opgenomen, haar vordering aanhangig maken bij de Belgische gerechten.

Aldus schendt de beslissing van de appelrechters dat "de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben om van de zaak kennis te nemen" (zie arrest, p. 9, punt 10) daar "in de mate partijen een forumkeuze maakten in hun handelsrelatie, deze op de overige bepalingen van artikel 31.1 CMR (primeert)" (zie arrest, p. 7, punt 9, tweede alinea), artikel 31.1 en, voor zoveel als nodig, artikel 41.1 van het Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg evenals de artikelen 8 en 10 van het Gerechtelijk Wetboek.

4. In zoverre de appelrechters stellen dat "in de mate partijen een forumkeuze maakten in hun handelsrelatie, deze op de overige bepalingen van artikel 31.1 CMR (primeert)" daar "er anders over oordelen een schending van artikel 1134 B.W. (zou) uitmaken" (zie arrest, p.7, punt 9) schenden zij eveneens artikel 167 van de op 17 februari 1994 gecoördineerde Grondwet en het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang die de bij verdrag bepaalde internationale rechtsregel met rechtstreekse gevolgen in de interne rechtsorde heeft op de interne rechtsregel.

In geval van conflict tussen een nationaalrechtelijke norm en een verdragsbepaling die rechtstreekse gevolgen heeft in de interne rechtsorden, geniet de door het verdrag bepaalde regel voorrang.

Door, in strijd met artikel 31.1 van het CMR-Verdrag, te oordelen dat "in de mate partijen een forumkeuze maakten in hun handelsrelatie, deze op de overige bepalingen van artikel 31.1 CMR (primeert)" daar krachtens artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek de wil van de partijen hen tot wet strekt (zie arrest, p. 5, punt 9, tweede en laatste alinea), hebben de appelrechters in de aan het Hof voorliggende zaak aldus artikel 167 van de op 17 februari 1994 gecoördineerde Grondwet evenals het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang die de bij verdrag bepaalde internationale rechtsregel met rechtstreekse gevolgen in de interne rechtsorde heeft op de interne rechtsregel geschonden en, voor zoveel als nodig, artikelen 1134 van het Burgerlijk Wetboek en 8 en 10 van het Gerechtelijk Wetboek.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

1. Luidens artikel 31, lid 1, van het CMR-Verdrag, kunnen alle rechtsgedingen, waartoe het aan dit Verdrag onderworpen vervoer aanleiding geeft, door de eiser behalve voor de gerechten van de bij dit Verdrag partij zijnde landen, bij beding tussen partijen aangewezen, worden gebracht voor de gerechten van het land op het grondgebied waarvan:
 - a) de gedaagde zijn gewone verblijfplaats, zijn hoofdzetel of het filiaal of agentschap heeft, door bemiddeling waarvan de vervoerovereenkomst is gesloten, of
 - b) de plaats van inontvangstneming der goederen of de plaats bestemd voor de aflevering der goederen, is gelegen en kunnen zij voor geen andere gerechten worden gebracht.

Wanneer de partijen in hun overeenkomst een bepaald gerecht hebben aangewezen, sluit dit niet uit dat het geschil door een eiser kan worden gebracht voor een van de andere in artikel 31, lid 1, bedoelde gerechten.

2. De appelrechters stellen vast dat:
 - de eiseres als vervoerder een aantal transportopdrachten uitvoerde voor de verweerster;
 - in de overeenkomst tussen de partijen een beding is opgenomen waarbij de rechtbanken te München als bevoegde rechtsinstantie worden aangewezen;
 - de verweerster door de eiseres werd gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel te Dendermonde;
 - de verweerster de rechtsmacht van deze rechtbank betwist op grond van het bevoegdheidsbeding.
3. De appelrechters oordelen dat wanneer "partijen een forumkeuze maken in hun handelsrelatie, (deze) primeert op de overige bepalingen van art. 31, 1 CMR" en uit deze bepaling niet kan afgeleid worden dat, wanneer de partijen een forumkeuze hebben gemaakt, "de eisende partij (binnen de mogelijkheden die het CMR biedt) de volledige keuzevrijheid krijgt en niet gebonden is door een overeenkomst ter zake".

Op grond hiervan beslissen zij dat de "de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben om van de zaak kennis te nemen".
4. Door aldus te oordelen schenden de appelrechters artikel 31, 1 CMR-Verdrag.

Het middel is gegrond.

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde arrest.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent over aan de feitenrechter.

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Antwerpen.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit voorzitter Ivan Verougstraete, als voorzitter, afdelingsvoorzitter Robert Boes, en de raadsheren Eric Dirix, Paul Maffei en Eric Stassijns, en in openbare terechtzitting van 8 december 2006 uitgesproken door voorzitter Ivan Verougstraete, in aanwezigheid van advocaat-generaal Christian Vandewal, met bijstand van griffier Philippe Van Geem.

Hof van Cassatie, arrest van 6 april 2006

Concessie van alleenverkoop met uitwerking volledig buiten Belgisch grondgebied – Toepasselijk recht inzake beëindiging – Artikel 3 EVO – Lex voluntatis – Keuze voor Belgisch recht als lex contractus impliceert als zodanig geen toepassing van de Belgische Concessiewet van 27 juli 1961 – Concessiewet heeft autolimitatief karakter – Dwingende aard van de Concessiewet belet geen afwijkende contractuele regeling omtrent beëindiging tenzij de Concessiewet uitdrukkelijk als toepasselijk werd aangewezen

Concession de vente exclusive produisant ses effets entièrement en dehors du territoire belge – Droit applicable à la résiliation – Article 3 de la Convention de Rome – Lex voluntatis – Le choix de la loi belge comme lex contractus n’implique pas en tant que tel l’application de la loi belge du 27 juillet 1961 aux concessions – La loi aux concessions doit être considérée comme une norme autolimitée – Le caractère impératif de la loi aux concessions n’empêche pas une réglementation contractuelle dérogatoire concernant la résiliation sauf si les parties rendaient cette loi expressément applicable

Nr. C.05.0290.N

(eiseres),

vertegenwoordigd door mr. Philippe Gérard, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1050 Brussel, Louizalaan 523, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan,

tegen

(verweerster).

vertegenwoordigd door mr. Bruno Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1060 Brussel, Henri Wafelaertsstraat 47-51, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 28 februari 2005 gewezen door het Hof van Beroep te Gent.

Raadsheer Ghislain Londers heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal met opdracht Pierre Cornelis heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- artikel 3.1. van het Europees Overeenkomstenverdrag inzake het recht toepasselijk op contractuele verbintenissen ("EVO-Verdrag");
- de artikelen 1, 2, 3, 4 en 6 van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop.

Aangevochten beslissingen

Het bestreden arrest, doordat het de vordering van de eiseres tot het bekomen van de vergoedingen zoals voorzien in artikel 2 en 3 van de Alleenverkoopwet van 1961 ongegrond verklaard, op grond van onder andere de volgende motieven:

"Tenslotte stelt (de eiseres) dat (de verweerster) de concessieovereenkomst op onrechtmatige wijze heeft beëindigd in strijd met de Alleenverkoopwet van 27 juli 1961. In artikel 19 van hun overeenkomst hebben partijen gekozen voor de toepassing van het Belgisch recht in het algemeen (...). Er stelt zich hier een pertinente rechtsvraag. Wanneer een exclusieve concessieovereenkomst uitwerking heeft op een grondgebied dat volledig buiten België ligt en een clause bevat die Belgisch recht aanwijst, betekent dit dan ook dat deze overeenkomst noodzakelijk beheerst zal worden door de principes van de Wet van 27 juli 1961 ? Erauw antwoordt hierop ontkennend: 'Vooreerst verliest de wet van 1961 haar imperatief karakter indien en in de mate dat de betrokken situatie niet verbonden is met het Belgisch grondgebied (...) en vervolgens wijzen de tekst alleen al van de bevoegdheidsbepaling in art. 4 van de wet en ook de voorbereidende werkzaamheden erop dat de wet van 1961 moet bekeken worden als 'une norme autolimitée', dit wil zeggen een norm die - onafhankelijk van een eventuele keuze door de partijen gedaan voor het Belgisch recht - als de toepasselijke wet geen toepassing zal vinden op een situatie buiten het Belgisch grondgebied. Partijen kunnen overigens o.i. geen bevoegdheidsgrond scheppen of uitbreiden. In casu betekent dit dat de wet van 1961 niet toepasselijk zou zijn, behalve wanneer de partijen ze op een zekere en ondubbelzinnige manier toepasselijk zouden hebben verklaard' (...). De ratio legis van de Alleenverkoopwet van 1961 was bescherming te verlenen aan concessies die hun uitwerking hebben op het Belgisch grondgebied (...). Wanneer de uitwerking van de concessie plaatsheeft volledig buiten België, dan is aan de voorwaarde voor dwingende toepassing van de wet - zoals bepaald in artikel 4 - niet voldaan (...). (...) de auteurs (leiden) uit het autolimitatief karakter van de wet van 1961 af dat de wet in principe niet van toepassing is bij uitwerking van de concessie buiten Belgisch grondgebied, tenzij de medecontractanten hun wil expliciet en met zekerheid te kennen geven om de wet van 27 juli 1961 toegepast te zien op hun situatie (...). De Alleenverkoopwet van 27 juli 1961 heeft een autolimitatief karakter: de wet zelf bevat beperkingen inzake haar toepassing ratione materiae en loci wanneer een alleenverkoopconcessie geen uitwerking heeft op het Belgisch grondgebied, zoals in casu het geval is. Een concessie van alleenverkoop die louter in het buitenland uitwerking heeft, valt niet onder de dwingende toepassing van de Wet van 1961 (...). De Alleenverkoopwet van 27 juli 1961 is ingevolge haar eigen ratio legis en specifieke aard, voor concessies met uitwerking volledig buiten het Belgisch grondgebied, niet automatisch van toepassing ingevolge een rechtskeuze van partijen voor het Belgisch recht in het algemeen. Het feit dat het Belgisch recht de contractuele verhoudingen tussen een concessiegever en een concessionaris regelt, heeft op zich zelf niet tot gevolg dat de Wet van 27 juli 1961 toepasselijk is op een concessie die uitsluitend gevolgen heeft in het buitenland. Bij gebrek aan een uitdrukkelijk contractueel beding dat verwijst naar de wet van 27 juli 1961, is deze bijgevolg niet toepasselijk op bedoelde concessie die niet in België wordt uitgevoerd (...). Het hof neemt aan - in overeenstemming met de praktisch unanieme rechtspraak en rechtsleer op dit punt over de laatste vijftien jaar - dat in geval de concessie volledig en exclusief in het buitenland wordt uitgevoerd (quod in casu), de wet van 27 juli 1961 slechts op de overeenkomst van toepassing zal zijn als deze wet met zekerheid door partijen werd aangeduid als de wet die de contractuele relaties tussen partijen zal beheersen. De bedoeling van de partijen bij het sluiten van de overeenkomst is in casu van determinerend belang, temeer zij terecht kwamen bij een Belgische rechter en het Belgisch recht op basis van een forumclause en een rechtskeuze-clausule.

Sinds 1 april 1991 is het Europees Overeenkomstenverdrag (het 'EVO') in werking. Inzake de rechtskeuze van partijen stelt art. 3, §1, EVO dat deze keuze "uitdrukkelijk moet zijn gedaan of voldoende duidelijk moet blijken uit de bepalingen van de overeenkomst of de omstandigheden van het geval'. De leer van de 'vermoede' partijwil, tot in de jaren 80 door het Hof van Cassatie aangehangen (...) werd hierbij derhalve uitdrukkelijk afgewezen. 'De Belgische Concessiewet van 27 juli 1961 heeft een imperatief karakter. Deze wet dringt zich echter enkel op t.a.v. concessieovereenkomsten met uitwerking op het Belgisch grondgebied of op een deel ervan. Vraag is of partijen die het Belgisch recht toepasselijk verklaren op een concessie met uitwerking buiten België, ook impliciet kiezen voor onderwerping aan de Belgische Alleenverkoopwet.

De Belgische rechtsleer stelt dat de rechter concreet dient na te gaan of partijen uitdrukkelijk de bedoeling hebben gehad om de Belgische wet, buiten haar eigenlijk toepassingsgebied, toepasselijk te verklaren' (...). Uit de overeenkomst zelf tussen partijen blijkt nergens dat zij expliciet de bedoeling hadden om, ondanks het feit dat de concessie betrekking had op het Italiaans grondgebied, toch de wet van 1961 van toepassing te maken op hun contractuele relaties. Dat het eerder niet de bedoeling is geweest van partijen om deze specifieke wet toepasselijk te maken op hun overeenkomst (artikel 19), zou kunnen blijken uit de overige 18 artikels van de overeenkomst, welke diverse bepalingen bevatten die onverenigbaar zijn met de wet van 1961, zoals artikel 8 (duur), artikel 9 (beëindiging), artikel 10 (gevolgen van de beëindiging), enz... Partijen hebben voorafgaand aan hun overeenkomst omtrent deze concrete clausules onderhandeld en deze expliciet geformuleerd. Daarenboven blijkt uit de handelswijze van beide partijen tijdens de uitvoering van de overeenkomst en in tempore non suspecto dat zij steeds de bedoeling hebben gehad om de bepalingen van hun overeenkomst na te leven. Er kan derhalve besloten worden dat de relaties tussen partijen inzake de beëindiging van de distributieovereenkomst met uitwerking op Italiaans grondgebied, beheerst worden door de uitdrukkelijke bepalingen van hun overeenkomst. Nergens hebben de partijen de wet van 1961 op een zekere en ondubbelzinnige manier toepasselijk verklaard. Zelfs al behoort de wet van 27 juli 1961 tot het contractueel toepasselijk verklaarde 'Belgisch recht', dan nog vindt deze wet geen automatische toepassing op een situatie buiten het Belgisch grondgebied. Dit volgt uit het autolimitatief karakter van deze wet, die zichzelf als dwingende wet zowel inhoudelijk als ruimtelijk beperkt tot concessies met een gehele of gedeeltelijke uitwerking in België. De opzegging werd in casu door (de verweerster) medegedeeld op 23 juni 1999 (...), zijnde zes maanden voor de einddatum van de overeenkomst (dewelke 31 december 1999 was), conform artikel 8 van de overeenkomst. Hieromtrent was er voorafgaand aan huidige procedure trouwens nooit enige betwisting gevoerd. Dat er misbruik werd gemaakt van het contractueel opzeggingsrecht, wordt op geen enkele wijze aangetoond. Tevens bepaalt artikel 8.2 van de overeenkomst expliciet dat bij regelmatige beëindiging van de overeenkomst door (de verweerster), (de eiseres) geen enkele aanspraak kan maken op enige schadevergoeding".

Grieven

Artikel 3, §1 van het Europees overeenkomstenverdrag inzake het recht toepasselijk op contractuele verbintenissen (hierna, 'EVO-Verdrag') stelt dat een overeenkomst wordt beheerst door het recht dat partijen hebben gekozen en dat de rechtskeuze van partijen uitdrukkelijk moet zijn gedaan of voldoende duidelijk moet blijken uit de bepalingen van de overeenkomst of de omstandigheden van het geval.

Met betrekking tot een concessieovereenkomst, die uitsluitend zijn uitwerking heeft in het buitenland, zijn partijen vrij te kiezen voor de toepassing van het Belgische rechtstelsel, waarvan de Concessiewet deel uitmaakt.

Uiteraard heeft de Belgische wetgever de Concessiewet in eerste instantie uitgevaardigd om de contractuele verhoudingen tussen partijen met betrekking tot concessies op het Belgische territorium dwingend te regelen (artikel 4 van de wet van 27 juli 1961). Hieruit kan evenwel geenszins afgeleid worden dat de wetgever de bijzondere bescherming van de Concessiewet exclusief voor Belgische concessies heeft willen voorbehouden en dat hij de contractuele vrijheid van partijen met betrekking tot buitenlandse concessiegebieden heeft willen beperken. De wet van 1961 heeft aldus geen autolimitatief karakter.

Hieruit volgt dat de partijen die het Belgisch recht in het algemeen toepasselijk verklaren op een concessie met uitwerking buiten België, ook impliciet maar zeker voor de toepassing van de Wet van 27 juli 1961 op hun contractuele relaties kiezen, behalve wanneer de partijen ze uitdrukkelijk zouden hebben uitgesloten.

In casu blijkt uit geen enkele vaststelling van het bestreden arrest dat de partijen de toepassing van de Wet van 27 juli 1961 uitdrukkelijk zouden hebben uitgesloten. Uit het feit dat de partijen bepalingen overeengekomen zijn die in tegenspraak zijn met de inhoud van de wet van 1961, blijkt niet dat zij de bedoeling hadden de Wet van 1961 uit te sluiten van de toepassing van heel het Belgisch recht waaraan zij zich hebben onderworpen

Het hof van beroep heeft dus niet wettig kunnen beslissen dat de vordering van de eiseres tot het bekomen van de vergoedingen zoals voorzien in artikel 2 en 3 van de Alleenverkoopwet van 1961 ongegrond is.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

1. Artikel 4, eerste lid, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop bepaalt dat de benadeelde concessiehouder, bij de beëindiging van een verkoopconcessie met uitwerking voor het gehele Belgische grondgebied of een gedeelte ervan, in elk geval de concessiegever in België kan dagvaarden, hetzij voor de rechter van zijn eigen woonplaats, hetzij voor de rechter van de woonplaats of zetel van de concessiegever.

Krachtens het tweede lid van die wetsbepaling, zal, ingeval het geschil voor een Belgische rechtbank wordt gebracht, deze rechtbank uitsluitend de Belgische wet toepassen.

2. Uit het geheel van voormeld artikel 4 alsmede uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 27 juli 1961, volgt dat wanneer de verkoopconcessie uitsluitend buiten het Belgische grondgebied uitwerking heeft, in geval van beëindiging van die verkoopconcessie, de dwingende bepalingen van de voormelde wet in beginsel niet toepasselijk zijn.

De dwingende bepalingen van die wet zijn in dit geval alleen toepasselijk wanneer de overeenkomst tussen concessiehouder en concessiegever uitdrukkelijk die wet toepasselijk stelt op de overeenkomst tussen de partijen.

Een algemene verwijzing in de concessieovereenkomst naar het Belgisch recht als het recht dat de overeenkomst beheerst, volstaat niet om die dwingende bepalingen toepasselijk te maken.

3. Het middel gaat er daarentegen van uit dat wanneer in de concessieovereenkomst wordt bepaald dat het Belgische recht toepasselijk is, in geval van beëindiging van de concessie die uitsluitend werking heeft in het buitenland, de bepalingen van de wet van 27 juli 1961 van toepassing zijn, behoudens wanneer de partijen dit uitdrukkelijk hebben uitgesloten.
4. Het middel faalt naar recht.

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep. [...]

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit voorzitter Ivan Verougstraete, als voorzitter, afdelingsvoorzitter Robert Boes en de raadsheren Ghislain Londers, Eric Dirix en Eric Stassijns, en in openbare terechtzitting van 6 april 2006 uitgesproken door voorzitter Ivan Verougstraete, in aanwezigheid van advocaat-generaal met opdracht Pierre Cornelis, met bijstand van griffier Philippe Van Geem.

Hof van Cassatie, arrest van 5 januari 2006

Overeenkomst tot vervoer over zee – Contractuele aansprakelijkheid vervoerder – Internationale bevoegdheid – EVEX-verdrag (en EEX-verdrag) – Toepasbaarheid artikel 5.1 forum executionis contractus – Bestaan van meerdere mogelijke niet-nagekomen verbintenissen als grondslag voor een vordering belet een beroep op artikel 5.1 niet – Geen toepassing van de leer van het Besix-arrest inzake meerdere mogelijke uitvoeringsplaatsen voor eenzelfde verbintenis (om niet te doen) – Rechter dient na te gaan op welke verbintenis de vordering is gesteund en dient de plaats van uitvoering vast te stellen aan de hand van de lex contractus (in casu Belgisch recht, waaronder artikel 91 Zeewet)

Contrat de transport par mer – Responsabilité contractuelle du transporteur – Compétence internationale – Convention de Lugano (et Convention de Bruxelles) – L'applicabilité de l'article 5.1 forum executionis contractus – L'existence de plusieurs obligations susceptibles de servir de base à une demande n'empêche pas un appel à l'article 5.1 – Pas d'application de la théorie de l'arrêt Besix concernant le cas de multiplicité des endroits d'exécution d'une obligation (de ne pas faire) – Le juge doit déterminer quelle obligation sert de base à la demande et doit déterminer son lieu d'exécution conformément à la lex contractus (in casu la loi belge, sous laquelle l'article 91 de la loi maritime)

C.04.0050.N-C.05.0027.NII

Voorzitter:	I. Verougstraete
Afdelingsvoorzitters:	G. Londers, E. Dirix
Raadsheren:	R. Boes, E. Wauters
Advocaat-Generaal:	G. Bresseleers
Advocaten:	Mrs. P. Wouters, J. Kirkpatrick, Ms Dymphna 1° Cestus Paninternational v. Frits Companies e.a. 2° Frits Companies v. Mediterranean Shipping

I. Bestreden beslissing

De cassatieberoepen zijn gericht tegen hetzelfde arrest, op 17 juni 2003 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen.

II. Rechtspleging voor het Hof

Raadsheer Eric Dirix heeft verslag uitgebracht.
Advocaat-generaal Guido Bresseleers heeft geconcludeerd.

III. Middel

A. Cassatieberoep C.04.0050.N

Eiseres heeft ter griffie van het Hof een akte van afstand neergelegd.

B. Cassatieberoep C.05.00.27.N

De eisers voeren in hun verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- de artikelen 2 en 5.1 van het Verdrag d.d. 27 september 1968 tussen de Staten-Leden van de Europese Economische Gemeenschap betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoering van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ondertekend te Brussel en goedgekeurd door de wet van 13 januari 1971 (hierna EEX-Verdrag);
- de artikelen 2 en 5.1 van het Verdrag d.d. 16 september 1988 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, opgemaakt te Lugano en goedgekeurd door de wet van 27 november 1996 (hierna EVEX-Verdrag).

Aangevochten beslissingen

Na te hebben vastgesteld dat verweerster zich ertoe verbonden had om drie containers, inhoudende verscheidene producten, te vervoeren onder dekking van drie cognossementen vanuit Antwerpen naar Charleston (USA) en die niet ter bestemming aangekomen zijn aangezien zij niet onderdeks geplaatst werden en dat eiseressen drie schade-eisen hebben ingesteld ter vergoeding van de door hen geleden schade, bevestigt het arrest het vonnis a quo "in zoverre de eerste rechter zich onbevoegd of zonder rechtsmacht verklaarde om kennis te nemen van het geschil in zover het de vordering van (de eiseressen) tegen (verweerster) betreft."

Het bestreden arrest baseert deze beslissing in hoofdzaak op de volgende motieven.

Voor de toepassing van art. 5.1 EEX/EVEX-Verdrag dient nader te worden bepaald welke de plaats van uitvoering is waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd. Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie blijkt dat er inzake art. 5.1 EEX-Verdrag geen verdragsautonome interpretatie van het begrip "plaats van uitvoering" valt af te leiden. Het begrip "plaats van uitvoering" dient te worden bepaald aan de hand van eigen verwijzingsregels van de aangezochte rechter. Vooreerst moet het recht worden bepaald dat de litigieuze verbintenis beheerst.

Overeenkomstig dat recht dient de plaats van uitvoering van de litigieuze contractuele verbintenis te worden bepaald. Art. 91 Zeewet is van toepassing op het vervoer over zee gedekt door een verhandelbaar cognossement vanuit een Belgische of naar een Belgische haven. Art. 91 Zeewet bevat als dusdanig geen bevoegdheidsregel.

Eiseressen houden voor dat de schade het gevolg is van een miskenning van de verbintenis tot behoorlijke lading en stuwing, dewelke diende te worden uitgevoerd in de haven van belading, zijnde Antwerpen. Verweerster houdt daarentegen voor dat de verbintenis die aan de vordering ten grondslag ligt betrekking heeft op de niet-aflevering van de goederen aan de cognossementhouder, hetgeen diende te geschieden te Charleston, USA.

Er is zowel iets te zeggen over een aanknoping van de litigieuze verbintenis tot vervoer en afgifte van de goederen met de laadhaven Antwerpen (behoorlijke zorg bij beladingstuwing onder of boven dek), dan wel met de lossingshaven Charleston (vaststelling van het niet bereikte resultaat, met name verlies

van de lading door het beweerd overboord gespoeld zijn van de containers tijdens de zeereis). Terzake kan met evenveel argumentatie de "plaats van uitvoering" worden gelokaliseerd aan de ene, dan wel de andere kant van de Atlantische Oceaan.

"Het gevaar is dan ook niet denkbeeldig dat de eiser de "plaats van uitvoering" kan kiezen die hij het meest gunstig acht voor zijn eigen belangen, hetgeen, volgens het Hof van Justitie inzake Besix, onverenigbaar is met het beginsel van de rechtszekerheid: in onderhavig geval sluit dit hof zich aan bij de conclusie die het Hof van Justitie in de zaak Besix voorstond, met name dat de bevoegdheid in een dergelijk geval slechts kan worden bepaald overeenkomstig art. 2 EEX (in casu art. 2 EVEX), hetgeen een duidelijk en betrouwbaar criterium garandeert, dat het beginsel 'actor sequitur forum rei' aldus het Hof van Justitie, het karakter heeft van een algemeen beginsel".

Grievens

Artikel 5.1 EEX-Verdrag en artikel 5.1 EVEX-Verdrag bepalen:

"De verweerder die woonplaats heeft op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat, kan in een andere Verdragsluitende Staat voor de navolgende gerechten worden opgeroepen:

ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst: voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of móet worden uitgevoerd".

Artikel 2 EEX-Verdrag en artikel 2 EVEX-Verdrag bepalen:

"Onverminderd de bepalingen van dit Verdrag worden degenen die woonplaats hebben op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die Staat".

Om de bevoegdheid van de Antwerpse rechtbank ten aanzien van verweester, hebbende een maatschappelijke zetel in Zwitserland, te rechtvaardigen beriepen de eiseressen zich op artikel 5.1 EEX/EVEX-Verdrag door enerzijds, te stellen (conclusie blz. 7 e.v.) dat de rechter verplicht was om in concreto uit te maken welke verbintenis precies aan de vordering ten grondslag ligt en, anderzijds, dat de plaats van uitvoering van de litigieuze verbintenis, zijnde de containers onderdeks te vervoeren, in Antwerpen moest worden uitgevoerd.

Om deze stelling te verwerpen, roept het arrest de rechtszekerheid in en het feit dat de plaats van uitvoering van de door elke partij aangevoerde verbintenissen vatbaar is voor discussie, zodat er dient te worden teruggegrepen naar de algemene regel vervat in artikel 2 EEX/EVEX-Verdrag.

Deze beslissing is gestoeld op de leer van het Besix-arrest van het Hof van Justitie te Luxemburg d.d. 27 september 2001, dat echter enkel het geval betreft van contractuele verbintenissen om niet te doen en waarvan de uitvoering in alle landen wordt opgelegd.

Uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt integendeel dat onderhavig geschil een verbintenis betrof; hetzij tot behoorlijke lading en stuwing, hetzij tot aflevering van de goederen, om iets te doen waarvan de plaats van uitvoering slechts op twee verschillende plaatsen kon worden vastgelegd.

Het arrest mocht dus niet wettig beslissen dat enkel artikel 2 en niet artikel 5.1 EEX/EVEX-Verdrag van toepassing was voor de bepaling terzake van het bevoegde gerecht. Overeenkomstig bovenvermeld artikel 5.1 diende het arrest eerst te bepalen welke verbintenis in acht moest worden genomen om vervolgens de plaats van uitvoering ervan te bepalen met het oog op de beoordeling van de bevoegdheid.

Het arrest schendt derhalve de artikelen 2 en 5.1 van het EVEX-Verdrag dat van toepassing is aangezien Zwitserland, plaats van de hoofdzetel van verweester, enkel hierbij verdragsluitende partij is.

Voor zoveel als nodig roepen eiseressen eveneens de schending in van artikelen 2 en 5.1 van het EEX-Verdrag waarnaar het arrest dan ook verwijst.

IV. Beslissing van het Hof

A. Voeging

Overwegende dat in de zaken C.04.0050.N en C.05.0027.N de cassatieberoepen hetzelfde arrest betreffen;

Dat zij dienen te worden gevoegd;

B. Cassatieberoep C.04.0050.N

Overwegende dat (eiseres) afstand doet van haar cassatieberoep;

C. Cassatieberoep C.05.0027.N

Overwegende dat uit het arrest blijkt dat:

1. de betwisting betrekking heeft op een zeevervoer van Antwerpen naar Charleston (USA) aan boord van het ms. MSC Dymphna;
2. de cognossementen werden afgeleverd door (verweerster);
3. (verweerster) gevestigd is in Zwitserland;
4. de eiseressen aanspraak maken op schadevergoeding wegens het verlies van goederen geladen in drie containers die tijdens de zeereis verloren gingen;
5. het Belgische recht van toepassing is;

Overwegende dat, krachtens artikel 5, lid 1, EEX-Verdrag, ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst, de verweerder, die zijn woonplaats heeft op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat, in een ander Verdragsluitende Staat kan worden opgeroepen voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd;

Dat de plaats van uitvoering moet worden vastgesteld door het recht dat de betrokken verbintenis beheerst;

Overwegende dat de rechter voor het bepalen van de plaats van uitvoering dient na te gaan op welke verbintenis de rechtsvordering is gesteund en welke de plaats van uitvoering is van deze verbintenis;

Dat de appelrechters door te oordelen dat "*de plaats van uitvoering (kan) worden gelokaliseerd aan de ene dan wel de andere kant van de Atlantische oceaan*" zodat er "*geen eenduidige plaats van uitvoering*" aanwijsbaar is, zonder uit te maken op de niet-nakoming van welke verbintenis van verweerster de vordering van eiseres is gesteund, hun beslissing niet naar recht verantwoorden;

Dat het middel gegrond is;

OM DIE REDENEN, HET HOF,

[...]In de zaak C.05.0027.N:

Vernietigt het bestreden arrest in zoverre het uitspraak doet over de bevoegdheid ter zake van de tegen Mediterranean Shipping Co SA, ingestelde vordering; [...]

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Gent. (...)

Hof van Cassatie, arrest van 22 december 2005

Concessie van alleenverkoop met uitwerking op Belgisch grondgebied – Internationale bevoegdheid inzake vorderingen naar aanleiding van de beëindiging – EEX-verdrag – Forum executionis contractus dan wel forum prorogati – Bevoegdheidsbeding in de algemene voorwaarden voor verkoopovereenkomsten gesloten in uitvoering van de concessieovereenkomst – Exclusieve forumkeuze geldt enkel voor de verkoopovereenkomsten, niet voor de raamovereenkomst – Ingestelde vorderingen dienen te worden beschouwd als voortspruitend uit de concessieovereenkomst – Begrip concessieovereenkomst in de Belgische Concessiewet van 27 juli 1961

Concession de vente exclusive produisant ses effets dans le territoire belge – Compétence internationale pour les demandes à l'occasion de la résiliation – Convention de Bruxelles – Forum executionis contractus ou forum prorogati – Clause attributive de juridiction dans les conditions générales de ventes conclues au cours de l'exécution de la concession – Le choix de for exclusif ne s'applique qu'aux ventes successives, pas à la convention cadre – Les demandes concernent des conséquences résultant de la concession elle-même – Le concept de concession dans la loi belge du 27 juillet 1961 aux concessions

Nr. C.04.0322.N

(eiseres),

vertegenwoordigd door Mr. Jean-Marie Nelissen Grade, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Brederodestraat 13, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan,

tegen

(verweerster),

vertegenwoordigd door Mr. John Kirkpatrick, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Keizerslaan 3, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan.

I. Bestreden beslissing

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 29 september 2003 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen.

II. Rechtspleging voor het Hof

Raadsheer Ghislain Londers heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Guy Dubrulle heeft geconcludeerd.

III. Feiten

Blijkens het verzoekschrift kunnen de feiten van de zaak als volgt samengevat worden :

In de loop van 1977 werd tussen partijen een concessie van alleenverkoop voor onbepaalde duur afgesloten.

(Eiseres) werd hierbij door (verweerster) aangesteld als exclusieve verdeler voor de Benelux.

Bij brief van 1 september 1987 werd deze overeenkomst door (verweerster) opgezegd, met ingang van 1 januari 1988.

Bij brieven van 10 en 18 december 1987 verklaarde (verweerster) zich bereid het contract te hernieuwen met een proefperiode van 6 maanden.

Bij brief van 18 juli 1994 deed (verweerster) aan (eiseres) mee dat zij een einde wenste te maken aan de contractuele relatie tussen de partijen en dit met ingang van 1 september 1994.

Bij exploit van 26 oktober 1994 liet (eiseres) (verweerster) dagvaarden voor de Rechtbank van Koophandel te Tongeren tot betaling van een opzeggingsvergoeding, van een vergoeding wegens meerwaarde van het aangebracht cliënteel, van een vergoeding voor kosten gemaakt met het oog op de uitbating van de concessie en van een schadevergoeding wegens niet uitgevoerde bestellingen. (eiseres) eiste nog dat (verweerster) veroordeeld zou worden tot terugname van de stocks en tot betaling van een schadevergoeding wegens schending van het exclusiviteitscontract.

(Verweerster) stelde hierop een aantal tegenvorderingen in.

Bij vonnis van 2 mei 1996 verklaarde de Rechtbank van Koophandel te Tongeren zich zonder rechtsmacht en dit met toepassing van artikel 17 van het EEX-Verdrag.

Bij verzoekschrift van 3 september 1996 stelde (eiseres) hoger beroep in tegen dit vonnis. (verweerster) stelde incidenteel beroep in.

In het bestreden arrest worden het hoger beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk en zeer gedeeltelijk gegrond verklaard. De appelrechters verklaren zich zonder rechtsmacht met betrekking tot de vorderingen tot betaling van een vergoeding wegens niet uitgevoerde bestellingen, tot terugname van de stocks en tot betaling van een schadevergoeding wegens het stilliggen van het kapitaal en winstverlies op de stock.

De overige vorderingen van (eiseres) en van (verweerster) worden ongegrond verklaard.

IV. Middelen

(Eiseres) voert in haar verzoekschrift twee middelen aan.

1. Eerste middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek ;
- artikel 1 van de wet van 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop ;
- artikel 17 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, goedgekeurd bij wet van 13 januari 1971, zoals van kracht voor de wijziging bij het Verdrag van 26 mei 1989 ondertekend te San Sebastian en goedgekeurd bij wet van 10 januari 1997 (hierna artikel 17 van het EEX-Verdrag).

Aangevochten beslissingen

De appelrechters beslissen dat zij zonder rechtsmacht zijn om uitspraak te doen over vorderingen van (eiseres) tot betaling van een vergoeding wegens niet uitgevoerde bestellingen, tot terugname van de stocks en tot betaling van een schadevergoeding wegens het stilliggen van het kapitaal en winstverlies op de stock, op grond van de motieven dat :

A. Rechtsmacht

a. In verband met de hoofdvordering

1. (eiseres) beoogt met haar hoger beroep in eerste orde de rechtsmacht van de Belgischerechtbanken over onderhavig geschil te laten vaststellen.
2. De wet van 27 juni 1961 wordt ingeroepen door (eiseres) inzake de rechtsmacht van de Belgische rechtbanken.

Zij is er evenwel mede akkoord dat het EEX-Verdrag toepassing vindt boven deze wet (zie zittingsblad).

Door (verweerster) wordt anderzijds een bevoegdheidsclausule ingeroepen.

De kwestie van de rechtsmacht is hier dus een afwegen van drie rechtsbronnen dienaangaande.

3. De eerste rechter heeft zich 'onbevoegd' verklaard op grond van de motivering, dat er betwisting bestaat tussen partijen over het al dan niet bestaan van een concessieovereenkomst die onder de toepassing van de wet van 27 juni 1961 valt en dat daardoor (omdat hij oordeelde dat niet eerst kon gestatueerd worden over het bestaan van zulke concessieovereenkomst) de bevoegdheidsprincipes van de Wet van 27 juni 1991 buiten beschouwing moeten gelaten worden en enkel de algemene bevoegdheidsprincipes van het EEX-Verdrag hier van toepassing zijn. Deze laatste leiden dan volgens de eerste rechter, meer bepaald door toepassing van artikel 17 van dit verdrag, samen met de bevoegdheidsclausule, tot het besluit van de 'onbevoegdheid'.

Evenwel is het principe over het hoofd gezien door de eerste rechter, dat een rechter teneinde zijn 'bevoegdheid' te bepalen zich niet moet richten naar de grond van de zaak, maar zich moet richten naar het 'voorwerp' van de vordering.

Voor het bepalen van de bevoegdheid moet immers gekeken worden naar wat als voorwerp gesteld werd in de inleidende dagvaarding, zonder voorafgaand onderzoek van de grond van de zaak.

In de inleidende dagvaarding is gesteld dat het in voorliggend geval gaat om een opzegging van een voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop (exclusieve verkoopsconcessie) en het voorwerp van de vordering was onder meer het bekomen van de vergoedingen die voorzien zijn door de Belgische wet van 27 juli 1961, meer bepaald een 'verbrekingsvergoeding', benevens een meerwaardevergoeding voor cliënteel en een vergoeding voor gemaakte kosten.

In tegenstelling tot wat de eerste rechter besliste kunnen de bevoegdheidsprincipes van de wet van 27 juni 1961 en meer bepaald dan artikel 4 van deze wet aldus door (eiseres) mede ingeroepen worden om de 'bevoegdheid' te bepalen.

4. De verhouding van de drie rechtsbronnen, die hier moeten onderzocht worden inzake de rechtsmacht, kan als volgt geschetst worden.

Artikel 4 van de wet van 27 juli 1961 dat stelt dat de benadeelde concessiehouder, in de nader bepaalde omstandigheden omschreven in dit artikel, de concessiegever kan dagvaarden hetzij voor de rechter van zijn eigen woonplaats, hetzij voor de rechter van de woonplaats (zetel) van

de concessiegever gaat 'normaal' voor op een ervan afwijkende bevoegdheidsclausule in de concessieovereenkomst.

Immers gaat het bij de wet van 27 juli 1961 om een politiewet.

Indien het EEX-Verdrag toepassing vindt primeert echter een contractuele bevoegdheidsclausule. Meer bepaald op grond van artikel 17 EEX-Verdrag. Het gemeenschapsrecht gaat immers voor het nationale recht.

Indien het EEX-Verdrag toepassing vindt moet bovendien artikel 4 van de wet van 27 juli 1961 ook wijken voor de 'gewone' bevoegdheidsregels van het EEX-Verdrag.

Zo er geen geldende bevoegdheidsclausule kan ingeroepen worden, komen dus de artikelen 2 en 5.1° van het EEX-Verdrag ter sprake.

Het EEX-Verdrag is hier van toepassing : niet betwist.

Dit maakt dat de bevoegdheidsprincipes van de wet van 27 juni 1961 en meer bepaald dan artikel 4 van de wet, reeds buiten beschouwing kunnen gelaten worden.

Het resultaat is hier dus hetzelfde als hetgeen vooropgesteld werd door de eerste rechter, maar is bekomen op grond van andere overwegingen.

6. In de eerste plaats moet er dus verder gekeken worden naar het bestaan van een geldige bevoegdheidsclausule.

De bevoegdheidsclausule ingeroepen door (verweerster) is deze van haar verkoopsvoorwaarden zoals vermeld op haar orderbevestigingen en van haar algemene verkoopsvoorwaarden zoals vermeld op haar facturen. Beide voorwaarden stellen de bevoegdheid van de Rechtbank van Varese (It).

Deze bevoegdheidsclausule is geldig en voldoet aan de vereisten van artikel 17 EEX-Verdrag.

(Verweerster) verwijst dienaangaande terecht naar artikel 17. al. 1. litt. c.

Aan het vormvereiste van artikel 17, eerste lid, onder c, van het bedoeld verdrag is immers voldaan, indien in de internationale handel, het zonder bezwaar herhaaldelijk betalen door de ene contractpartij van facturen van de andere contractpartij waarop een voorgedrukte aanwijzing van de bevoegde rechter voorkomt, moet gezien worden als een handelwijze die naar gewoonte overeenstemt met een vorm waarin een overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegde rechter wordt gesloten en indien deze gewoonte in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen, terwijl tevens de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn van deze gewoonte.

Dit is hier het geval.

Deze bevoegdheidsclausule is evenwel niet opgenomen in een concessieovereenkomst.

Daar een concessieovereenkomst verschillend is van de aan- en verkopen waartoe zij aanleiding geeft, kan deze bevoegdheidsclausule geen invloed hebben op het bepalen van de rechtsmacht inzake de vorderingen van (eiseres) voor zover deze steun vinden in de ingeroepen concessieovereenkomst.

7. Hier dient bijgevolg vervolgens na te worden gegaan, in hoeverre de vorderingen van (eiseres) steunen op de ingeroepen concessieovereenkomst zelf, dan wel op de aan- en verkopen die er tussen partijen zijn geweest (ongeacht hier de kwestie of deze naar aanleiding van een concessieovereenkomst zijn gebeurd of niet).

De vorderingen van (eiseres) in de inleidende dagvaarding zijn te omschrijven als volgt :

1° een 'verbrekkingsvergoeding' (artikel 2 van de wet van 24 juli 1961) ;

2° een meerwaardevergoeding voor cliënteel (artikel 3.1° van de wet van 27 juli 1961) ;

- 3° een vergoeding voor gemaakte kosten (artikel 3.2° van de wet van 27 juli 1961) ;
- 4° een vergoeding voor beweerde bestellingen die niet zouden zijn uitgevoerd ;
- 5° een vordering in verband met het terugnemen van stocks en de terugbetaling van de aankoopprijs ervan ;
- 6° een vergoeding in verband met stilliggen van kapitaal (geïnvesteed in de stocks) en winstverlies op de stocks ;
- 7° een vergoeding in verband met de schending van de exclusiviteit.

Het is duidelijk dat de 4°, 5° en 6° vorderingen buiten de ingeroepen concessieovereenkomst zelf vallen, maar steunen op de aan- en verkopen die er tussen partijen zijn geweest.

Deze 4°, 5° en 6° vorderingen vallen bijgevolg buiten de rechtsmacht van de Belgische rechtbanken, dit ingevolge de bevoegdheidsclausule".

Grieven

Artikel 17 van het EEX-Verdrag bepaalt dat indien de partijen een gerecht van een Verdragsluitende Staat hebben aangewezen voor de kennisneming van geschillen welke naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, dit gerecht bij uitsluiting bevoegd is.

Te dezen stellen de appelrechters vast dat in het kader van de tussen partijen gesloten concessieovereenkomst geen bevoegdheidsbeding werd afgesloten, doch dat in het kader van de individuele verkoopovereenkomsten die in uitvoering van de concessieovereenkomst werden afgesloten een beding was opgenomen waarin de rechtbank van Varese, Italië, als bevoegde rechtbank werd aangewezen.

De appelrechters beslissen dat de vorderingen van eiseres tot betaling van een vergoeding wegens niet uitgevoerde bestellingen, tot terugname van de stocks en tot betaling van een schadevergoeding wegens het stilliggen van het kapitaal en winstverlies op de stock niet voortvloeien uit de concessieovereenkomst, maar wel uit de individuele verkoopovereenkomsten die in het kader van de concessieovereenkomst werden gesloten en beslissen dat zij geen rechtsmacht hebben om over deze vorderingen te oordelen, gelet op het in de verkoopovereenkomsten opgenomen bevoegdheidsbeding.

Aldus verantwoordden de appelrechters hun beslissing dat zij geen rechtsmacht hebben om uitspraak te doen over voormelde vorderingen niet naar recht, en wel om de volgende redenen.

1.1. Eerste onderdeel

Eiseres voerde in de gedinginleidende dagvaarding en in haar latere conclusies aan dat er tussen partijen een concessieovereenkomst was afgesloten en dat (verweerster) eenzijdige contractbreuk pleegde door te weigeren een aantal geplaatste bestellingen uit te voeren. Eiseres vorderde een vergoeding voor de commerciële schade die wegens de niet uitgevoerde bestellingen ontstond.

Eiseres voerde nog aan dat (verweerster) ingevolge deze contractbreuk de voorraden diende terug te nemen en dat zij een vergoeding diende te betalen voor het stilliggen van het kapitaal en winstverlies op dit deel van de stock.

Aldus steunde eiseres haar vorderingen op de ingeroepen concessieovereenkomst.

Door te beslissen dat deze vorderingen buiten de concessieovereenkomst vallen, maar steunen op de aanen verkopen die er tussen partijen zijn geweest, schenden de appelrechters de bewijskracht van de gedinginleidende dagvaarding en van de conclusies van eiseres (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek).

Door op grond van deze overwegingen te beslissen dat zij geen rechtsmacht hebben om van de vordering tot betaling van een vergoeding voor beweerde niet-uitgevoerde bestellingen kennis te

nemen, gelet op het in de individuele verkoopovereenkomsten vervatte bevoegdheidsbeding, schenden de appelrechters verder voormelde bepalingen en artikel 17 van het EEX-Verdrag.

1.2. Tweede onderdeel

Overeenkomstig artikel 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop, is een verkoopconcessie iedere overeenkomst krachtens welke een concessiegever aan een of meer concessiehouders het recht voorbehoudt in eigen naam en voor eigen rekening producten te verkopen die hijzelf vervaardigt of verdeelt.

In een concessieovereenkomst neemt de concessiegever ten aanzien van de concessiehouder in principe de verplichting op zich om de concessiehouder te bevoorraden. Overeenkomstig artikel 1, §2, van de voormelde wet van 27 juli 1961, behoudt de concessiegever aan de concessiehouder immers het recht voor om de producten van de concessiegever te verkopen.

De vraag of de concessiegever een dergelijke verplichting op zich genomen heeft en of het niet uitvoeren van bestellingen een tekortkoming aan deze verplichting tot bevoorrading uitmaakt, dient derhalve beoordeeld te worden op grond van de inhoud van de concessieovereenkomst en houdt geen verband met de in het kader van de concessieovereenkomst gesloten individuele verkoopovereenkomsten.

Door te beslissen dat het duidelijk is dat de vordering tot betaling van een vergoeding voor beweerde niet uitgevoerde bestellingen buiten de ingeroepen concessieovereenkomst valt, maar steunt op de aanen verkopen die er tussen partijen zijn geweest, schenden de appelrechters het wettelijk begrip concessieovereenkomst (schending van artikel 1, §2, van voornoemde wet van 27 juli 1961) en miskennen zij de verbindende kracht van de concessieovereenkomst en van het in de individuele verkoopovereenkomsten vervatte bevoegdheidsbeding (schending van artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek).

Door op grond van deze overweging te beslissen dat zij geen rechtsmacht hebben om van de vordering tot betaling van een vergoeding voor beweerde niet-uitgevoerde bestellingen kennis te nemen, gelet op het in de individuele verkoopovereenkomsten vervatte bevoegdheidsbeding, schenden de appelrechters verder de artikelen 1134 van het Burgerlijk Wetboek, 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop en 17 van het EEX-Verdrag.

1.3. Derde onderdeel

Overeenkomstig artikel 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor bepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop is een verkoopconcessie iedere overeenkomst krachtens welke een concessiegever aan een of meer concessiehouders het recht voorbehoudt in eigen naam en voor eigen rekening producten te verkopen die hijzelf vervaardigt of verdeelt.

De concessieovereenkomst houdt voor de concessiehouder in principe een verplichting in om een voorraad aan te leggen. De vraag of de concessiegever bij beëindiging van de concessieovereenkomst de door de concessiehouder aangelegde voorraad dient terug te nemen, dan wel te vergoeden, maakt dan ook een vraag uit die beoordeeld dient te worden op grond van de inhoud van de concessieovereenkomst en houdt geen verband met de in het kader van deze concessieovereenkomst afgesloten individuele verkoopovereenkomsten.

Ook de vraag of de concessiegever bij het beëindigen van de concessieovereenkomst gehouden was tot betaling van een schadevergoeding wegens het stilliggen van het kapitaal en winstverlies op de stock dient beoordeeld te worden op grond van de inhoud van de concessieovereenkomst zelf, en houdt geen verband met de individuele verkoopovereenkomsten.

Door te beslissen dat de bevoegdheidsclausules die opgenomen waren in de individuele verkoopovereenkomsten van toepassing zijn op de vorderingen tot terugname van de stocks en tot betaling van een schadevergoeding wegens het stilliggen van het kapitaal en winstverlies op de stock, hoewel deze vorderingen voortvloeien uit de beëindiging van de concessieovereenkomst zodat zij op grond van

deze concessieovereenkomst beoordeeld dienen te worden, en geen betrekking hebben op de individuele verkoopovereenkomsten, schenden de appelrechters de artikelen 1134 van het Burgerlijk Wetboek, 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop en 17 van het EEX-Verdrag.

2. Tweede middel

[...]

IV. Beslissing van het Hof

1. Eerste middel

1.1. Tweede onderdeel

Overwegende dat, overeenkomstig artikel 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop, een verkoopconcessie iedere overeenkomst is krachtens welke een concessiegever aan een of meer concessiehouders het recht voorbehoudt in eigen naam en voor eigen rekening producten te verkopen, die hijzelf vervaardigt en verdeelt ;

Dat dergelijke verkoopconcessie een kader-overeenkomst is die zich onderscheidt van de achterenvolgende koop-verkoopovereenkomsten die worden gesloten tussen concessiegever en concessiehouder in de loop van de uitvoering van de concessieovereenkomst en hiermede niet samen valt ;

Dat dit evenwel niet wegneemt dat de verplichting van de concessiegever om aan de concessiehouder de goederen te leveren die het voorwerp uitmaken van de concessieovereenkomst, rechtstreeks voortvloeit uit die overeenkomst en er een essentieel bestanddeel van uitmaakt als corrolarium van het recht die goederen te verkopen ;

Overwegende dat de appelrechters vaststellen dat :

1. de betwisting tussen partijen een beweerde exclusieve concessieovereenkomst betreft ;
2. de vordering van eiseres in de inleidende dagvaarding, onder meer, te omschrijven is als "een vergoeding voor beweerde bestellingen die niet zouden zijn uitgevoerd" ;

Dat de appelrechters vervolgens oordelen dat de sub 2 omschreven vordering buiten de ingeroepen concessieovereenkomst zelf valt, maar steunt op de aan- en verkopen die er tussen partijen zijn geweest en dat ze bijgevolg buiten de rechtsmacht van de Belgische rechtbanken valt ingevolge de bevoegdheidsclausule in de verkoopsvoorwaarden van verweerster ;

Dat zij door aldus te oordelen artikel 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 schenden ;

Dat het onderdeel gegrond is ;

1.2. Derde onderdeel

Overwegende dat, overeenkomstig artikel 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop, een verkoopconcessie iedere overeenkomst is krachtens welke een concessiegever aan een of meer concessiehouders het recht voorbehoudt in eigen naam en voor eigen rekening producten te verkopen, die hijzelf vervaardigt en verdeelt ;

Dat dergelijke verkoopconcessie een kader-overeenkomst is die zich onderscheidt van de achterenvolgende koop-verkoopovereenkomsten die worden gesloten tussen concessiegever en concessiehouder in de loop van de uitvoering van de concessieovereenkomst en hiermede niet samen valt ;

Dat dit evenwel niet wegneemt dat de verplichting van de concessiegever om aan de concessiehouder de goederen te leveren die het voorwerp uitmaken van de concessieovereenkomst, voor de

concessiehouder de overeenkomstige plicht inhoudt die goederen te verkopen teneinde de doelstelling van de concessieovereenkomst te realiseren ;

Dat wanneer dit laatste impliceert dat de concessiehouder een stock aanlegt, de daarmee verbonden rechten en verplichtingen uit de concessieovereenkomst zelf voortspuiten ;

Overwegende dat de appelrechters vaststellen dat :

1. de betwisting tussen partijen een beweerde exclusieve concessieovereenkomst betreft ;
2. de vorderingen van eiseres in de inleidende dagvaarding, onder meer, te omschrijven zijn als "5° een vordering in verband met het terugnemen van stocks en de terugbetaling van de aankoop-prijs ervan" en als "6° een vergoeding in verband met stilliggen van kapitaal (geïnvesteerd in de stocks) en winstverlies op de stocks" ;

Dat de appelrechters vervolgens oordelen dat de sub 2 omschreven vorderingen buiten de ingeroepen concessieovereenkomst zelf vallen, maar steunen op de aan- en verkopen die er tussen de partijen zijn geweest en dat ze bijgevolg buiten de rechtsmacht van de Belgische rechtbanken vallen ingevolge de bevoegdheidsclausule in de verkoopvoorwaarden van (verweerster) ;

Dat zij aldus artikel 1, §2, van de wet van 27 juli 1961 schenden ;

Dat het onderdeel gegrond is ;

2. Tweede middel

[...]

Dat het middel gegrond is;

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Vernietigt het bestreden arrest in zoverre het oordeelt dat de Belgische rechtbanken zonder rechtsmacht zijn met betrekking tot de vorderingen van eiseres betreffende een vergoeding voor beweerde bestellingen die niet zouden zijn uitgevoerd, de terugname en terugbetaling van de stocks, de vergoeding in verband met het stilliggen van kapitaal geïnvesteerd in de stocks en winstverlies op de stocks, het de vordering van eiseres voor het overige afwijst en uitspraak doet over de kosten ;

[...]

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, eerste kamer, te Brussel, door de afdelingsvoorzitter Robert Boes en Ernest Waûters, de raadsheren Ghislain Londers, Eric Dirix en Eric Stassijns, en in openbare terechtzitting van tweeëntwintig december tweeduizend en vijf uitgesproken door afdelingsvoorzitter Robert Boes, in aanwezigheid van advocaat-generaal Guy Dubrulle, met bijstand van griffier Philippe Van Geem.

Hof van Beroep te Antwerpen, arrest van 22 maart 2004

Opeenvolgende koop-verkoop van roerende lichamelijke zaken – Vordering wegens verborgen gebreken van (Belgische) eindkoper tegen oorspronkelijke (Italiaanse) verkoper – Toepasselijk recht op de oorspronkelijke vrijwaringsverbintenis en exoneratiebeding – Artikel 3 van het (oude) Verdrag van Den Haag van 1955 – Recht van het land van de gewone verblijfplaats van de verkoper – Toepasselijkheid van het CISG als onderdeel van het Italiaanse recht via oproeping als lex contractus – Niet-naleving van de korte termijn voor het instellen van een vordering zoals voorzien in artikel 39.2 CISG

Ventes successives d'objets mobiliers corporels – Action en garantie à raison des défauts cachés par l'acquéreur final (belge) contre le vendeur initial (italien) – Droit applicable à l'obligation originelle de garantie et clause d'exonération – Article 3 de la Convention de La Haye de 1955 (ancienne) – La loi interne du pays où le vendeur a sa résidence habituelle – Applicabilité de la CVIM comme élément de la loi italienne par sa convocation comme lex contractus – Non-respect du délai de dénonciation prévu par l'article 39.2 CVIM

Het Hof,

Gelet op de door de wet vereiste processtukken in behoorlijke vorm overgelegd, waaronder het bestreden vonnis, op 5 december 2002 op tegenspraak tussen de partijen uitgesproken door de rechtbank van koophandel te Antwerpen, waarvan geen betekening voorligt en waartegen tijdig en geldig naar de vorm hoger beroep werd ingesteld bij verzoekschrift neergelegd ter griffie van dit Hof op 31 maart 2003.

Gelet op het incidenteel beroep.

Gelet op de akte verleend aan partijen door dit Hof op 28 april 2003 in toepassing van art. 747, §2 Ger.W.

tot vaststelling van hun vrijwillige regeling van conclusietermijnen;

De oorspronkelijke hoofdvordering ging uit van T.J.en strekte ertoe (eerste geïntimeerde), te veroordelen tot het doen betalen van de som van 90.000 BEF meer de gerechtelijke interesten en de aanstelling van een deskundige wegens een verborgen gebrek aan de tegels waardoor zij ongeschikt zijn voor het gebruik waartoe zij normaal bestemd zijn.

De (eerste geïntimeerde) heeft op haar beurt (appellante) in tussenkomst en vrijwaring gedagvaard voor elke veroordeling tot betaling van welke bedragen dan ook in hoofdsom, interesten en gerechtskosten die ten laste van haar zou uitgesproken worden.

In conclusies stelde (appellante) een tegenvordering in van 100.000 BEF wegens tergend en roekeloos geding.

Bij tussenvonnis van de rechtbank van koophandel te Antwerpen d.d. 19 november 1998, na samenvoeging, werd de hoofdvordering uitgaande van T.J. ontvankelijk verklaard en de heer Fr. De

Rijck als gerechtsdeskundige aangesteld. De overige vorderingen niet in staat zijnde werden terug naar de rol verzonden.

Tegen dit tussenvonnissen werd hoger beroep aangetekend door huidig (appellante) met betrekking tot de tegen haar gerichte vordering in tussenkomst en vrijwaring door de (eerste geïntimeerde).

In conclusies genomen voor het hof breidt T.J. zijn oorspronkelijk hoofdvordering ten laste van (eerste geïntimeerde) uit en vraagt - in ondergeschikte orde voorzover de hoofdvordering ten laste van (eerste geïntimeerde) onontvankelijk c.q. ongegrond zou worden verklaard - akte te verlenen van zijn rechtstreekse vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken ten laste van (appellante).

Bij tussenarrest van 22 maart 2000 van dit Hof werd vastgesteld dat het hoger beroep beperkt is tot de beslissing inzake de door (eerste geïntimeerde) tegen (appellante) gestelde vordering in tussenkomst en vrijwaring en werd de heropening van de debatten bevolen teneinde partijen toe te laten hun standpunten te bepalen met betrekking tot de ontvankelijkheid van het hoger beroep en gebeurlijk de hoedanigheid waaronder T.J. in de procedure in hoger beroep aanwezig is, alsmede over eventuele gevolgen van één en ander op andere vorderingen.

In conclusies na tussenarrest vordert (appellante) tevens de toekenning van haar oorspronkelijk tegenvordering tot het bekomen van een schadevergoeding van 100.000 BEF uit hoofde van tergend en roekloos geding.

Bij arrest van 14 februari 2001 werd het hoger beroep van (appellante), zoals uitgebreid, onontvankelijk verklaard en werd akte verleend aan T.J. van zijn tegenvordering wegens tergend en roekeloos beroep, en deze onontvankelijk doch ongegrond verklaard.

Vastgesteld werd dat T.J. in zijn laatste conclusies zijn vroegere stelling met betrekking tot de uitbreiding van zijn oorspronkelijke hoofdvordering en zijn ondergeschikt rechtstreekse vordering tegen (appellante), voor het eerst in hoger beroep gesteld, niet gehandhaafd heeft.

Nadat de gerechtsdeskundige zijn definitief verslag neergelegd heeft ter griffie op 14 oktober 2002, heeft T.J. zijn oorspronkelijke vordering ten laste van (eerste geïntimeerde) wel uitgebreid en vordert hij de veroordeling tot het betalen van de som 182.283 BEF, vermeerderd met de wettelijk interesten sedert 17 augustus 1997. Tevens herneemt T.J. zijn, in ondergeschikte orde, gestelde tussenvordering ten opzichte van (appellante) en vraagt hij akte te verlenen van zijn rechtstreekse contractuele vordering ten laste van (appellante) op basis van de meegedeelde garantiebepalingen en deze te veroordelen tot het betalen van de som van 182.283 BEF, vermeerderd met de wettelijk interesten sedert 17 augustus 1997.

De eerste rechter verklaarde in het eindvonnis d.d. 5 december 2002, waartegen hoger beroep, de hoofdvordering onontvankelijk en gegrond in de mate dat (eerste geïntimeerde) veroordeeld wordt tot het betalen van een bedrag van 4107,89 EUR te vermeerderen met de gerechtelijke interesten sedert datum van de dagvaarding op 14 augustus 1997.

Verder werd de rechtstreekse vordering van T.J. ten laste van (appellante) onontvankelijk doch zonder voorwerp verklaard en dienvolgens ongegrond, en de vordering in tussenkomst en vrijwaring onontvankelijk en gegrond in de mate dat (appellante) veroordeeld werd tot tussenkomst en vrijwaring van alle bedragen in hoofdsom, interesten en kosten waartoe (eerste geïntimeerde) werd veroordeeld. De tegenvordering van (appellante) ten laste van (eerste geïntimeerde) werd als onontvankelijk doch ongegrond afgewezen.

Het hoger beroep strekt tot de vernietiging van dit vonnis en, opnieuw recht doende, tot afwijzing van de vordering in tussenkomst en vrijwaring en van de tussenvordering wegens onontvankelijk minstens ongegrond.

(Appellante) laat als grieven tegen dit vonnis gelden dat zij geen enkele contractuele band heeft met (eerste geïntimeerde) en zij niet als verkoopster van (eerste geïntimeerde) kan worden gekwalificeerd in de Belgische markt, zodat de vordering in gedwongen tussenkomst en vrijwaring dient te worden afgewezen in de mate de vordering gesteund is op een onderliggende (onbestaande) koopverkoopovereenkomst.

(Appellante) betwist niet dat de vloertegels door haar geproduceerd werden, doch stelt zij dat ten aanzien van haar enkel het Weens Koopverdrag van kracht is en niet de bepalingen van het Belgisch burgerlijk wetboek.

Voor een aantal deelaspecten waarvoor het Weens Koopverdrag niet toepasselijk is, dienen conform de bepalingen van het EVO overeenkomstig de Italiaanse wet gehandeld te worden.

In overeenstemming met de Italiaanse wet is immers tussen professionelen onderling de exoneratie van de aansprakelijkheid weldegelijk mogelijk. Bovendien is de vordering van (eerste geïntimeerde) onontvankelijk wegens laattijdigheid zowel krachtens art. 39.1° Van het Weens Koopverdrag als luidens art. 1648 B.W..

Ten gronde laat (appellante) gelden dat de vordering ongegrond is bij gebreke aan bewijs van de verborgen gebreken nu het deskundigenonderzoek te haren aanzien niet tegenstelbaar kan zijn.

De (eerste geïntimeerde) tekent incidenteel beroep aan in de mate dat de hoofdvordering ten laste van haar ontvankelijk en gegrond werd verklaard.

T.J. van zijn kant stelt incidenteel beroep in voor zoverre en in de mate dat de door de deskundige geraamde bedragen toegekend werden op een raming van oktober 1999 zonder rekening te houden met de prijsstijging van 5% per verlopen jaar gelet op het tijdsverloop en hij vordert thans de betaling van een schadevergoeding van 4929,47 EUR. Bovendien vraagt T.J. de veroordeling 'in solidum' van (appellante) tot het betalen van de gevorderde schadevergoeding. Minstens vraagt hij de bevestiging van het bestreden vonnis.

Aan de hand van de uiteenzetting der partijen en de neergelegde stukken overweegt het Hof als volgt :

Feiten

1. De doelstellingen van de door partijen ingestelde vorderingen en de toedracht van de feiten, die er aan ten grondslag liggen, alsmede de respectieve stellingen van partijen worden te dezen in het bestreden vonnis nauwkeurig toegelicht, zodat het Hof ernaar verwijst en insgelijks de door de eerste rechter opgestelde oordeelkundige motieven, niet weerlegt in besluiten in hoger beroep, aanvaardt en als de zijne beschouwt.
2. Het volstaat te herhalen dat de oorspronkelijk aanlegger, T.J., op 28 februari 1995 een aantal vloertegels gekocht had bij (eerste geïntimeerde) uit de brochure van 'GranitiFiandre' met een eeuw garantie, betrokken via de Belgische verdeler/invoerder TEGELFABRIEK ROSSEAU G. BVBA te Lier. Een anderhalf jaar na de levering en plaatsing van de vloertegels in de keuken op 22 augustus 1996 werd de handelsagent van (appellante) in kennis gesteld van het feit dat de geleverde tegels van het type 'Graniti Reali Oro Vecchio' - halfglans na één jaar ingebruikname ernstig aan het afslijten vermatten waren. Nadat de verdeler/invoerder op 10 december 1996 liet weten de klacht niet te aanvaarden ging T.J. op 14 augustus 1997 tot dagvaarding over op grond van 1641-1649 B.W. tot vrijwaring wegens verborgen gebreken van haar leverancier, die zelf bij exploit van 16 september 1997 de Italiaanse producent in tussenkomst gedagvaard en vrijwaring heeft.

Hoger beroep

3. Bij tussenvonnis van 19 november 1998 werd er geen uitspraak gedaan over de ontvankelijkheid van de tegen (appellante) gestelde tussenvordering in vrijwaring. Het Hof stelde in haar tussenarrest van 22 maart 2000 dat enkel de hoofdvordering ontvankelijk werd verklaard en enkel in het kader van deze vordering een deskundigenonderzoek werd bevolen. (Appellante) tekent thans hoger beroep aan tegen het eindvonnis in de mate de tussenvordering in gedwongen tussenkomst en vrijwaring van (eerste geïntimeerde) ten laste van haar ontvankelijk en gegrond werd verklaard en de tussenvordering ten laste van tweede geïntimeerde ontvankelijk werd verklaard.

4. (Appellante) werpt op dat het recht van toepassing in de relatie tussen partijen de Italiaanse wet dient te zijn conform art. 3 van het Haags Verdrag van 15 juni 1955 betreffende de op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken toepasselijke wet en bijgevolg het Weens Koopverdrag van toepassing is dat per 1 januari 1988 in Italië in werking getreden is. (Appellante) verkocht haar vloertegels aan een Belgische invoerder ten aanzien van wie het Weens Koopverdrag geldt en de Belgische invoerder kan slechts deze rechten aan haar afnemers doorverkopen als accessorium van de verkochte zaak, die ze zelf reeds bezat.

Het is immers het recht dat de eerste koper bezit tegen de fabrikant, als een toebehoren van de zaak, die hij samen met de zaak doorverkoopt aan de volgende koper. Daarnaast stelt (appellante) geen enkele contractuele band te hebben met de leverancier (eerste geïntimeerde), nu zij uitsluitend handelt met haar invoerder die een exclusiviteit bezit, en zij aan deze nooit rechtstreeks geleverd heeft.

Beoordeling

5. Naar Belgisch intern recht kan de uiteindelijke verkrijger van een goed een vordering rechtstreeks instellen tegen een vorige verkoper, en zo ook rechtstreeks tegen de producent. Deze vordering wordt beschouwd als een accessorium van de verkochte zaak. Luidens art. 1615 B.W. strekt de verplichting van de verkoper om de zaak te leveren zich uit tot haar toebehoren en tot alles wat tot haar blijvend gebruik bestemd is. De vraag dient gesteld of in geval de relatie in de koopverkoop tussen de importeur en de Italiaanse producent beheerst wordt door het Weens Koopverdrag, de onvolkomen rechtstreekse vordering in vrijwaring van de derdeverkrijger tegen de producent ook door het Weens koopverdrag wordt beheerst.
6. In het kader van een transnationale handelstransactie tussen partijen (allen gevestigd binnen de Europese Unie) is de wijze van bepaling van het toepasselijk recht afhankelijk van de conflictenregeling van de koopverkoopovereenkomst voor België. Het Verdrag van Den Haag van 15 juni 1955, dat in België van kracht bleef tot 1 februari 1999, geldt voor alle gevallen van koopverkoop van roerende lichamelijke goederen en geeft een eenvormige verwijzingsregeling naar de interne wet van een bepaald land voor een beperkt aantal aspecten van de koopverkoopovereenkomsten. Het Verdrag is evenwel niet van toepassing op de rechtsgevolgen van de koop ten aanzien van alle andere personen dan de partijen (art. 5.4°).
7. Zodoende moet nagegaan worden of er beroep kan gedaan worden op de gemeenrechtelijke conflictenregeling vervat in het Europees overeenkomstenverdrag van 19 juni 1980 (EVO) inzake het recht van toepassing op de verbintenissen uit overeenkomst. De gehanteerde begrippen in het EVO dienen wel autonoom geïnterpreteerd te worden. Waar mogelijk kan de autonome interpretatie van het EEX Verdrag als leidraad gelden. Alhoewel er geen contractuele band bestaat tussen (appellante) en geïntimeerden, dient men zich toch bij de beoordeling eerst te richten naar de interpretatie die de 'verbintenis uit overeenkomst' gekregen heeft ondermeer in betrekking tot de bevoegdheidsgrond van art. 5.1 EEX Verdrag.
8. Vast staat evenwel dat wanneer er geen voorafgaandelijk rechtsband tussen de partijen in het geding bestond, artikel 5.1 EEX Verdrag niet van toepassing is. Er werd immers reeds geoordeeld dat de relatie van de uiteindelijke verkrijger van een zaak, die niet met de producent contracteerde en die vordert tegen die fabrikant wegens gebreken aan die zaak, geen verbintenis uit overeenkomst uitmaakt (Hof van Justitie, 17 juni 1992, nr. 365/88, Jur., 1992, I-3967).
9. Het begrip 'verbintenis uit onrechtmatige daad' in de zin van art. 5.3 EEX Verdrag moet beschouwd worden als een autonoom begrip, waaronder elke rechtsvordering valt die beoogt de aansprakelijkheid van een verweerder in het geding te brengen en die geen verband houdt met een 'verbintenis uit overeenkomst' in de zin van art. 5.1 EEX.
10. De betwiste rechtsvordering die beoogt de aansprakelijkheid van een verweerder in het geding te brengen en die geen verband houdt met een 'verbintenis uit overeenkomst' in deze zin van artikel 5.1, wordt dan weer beschouwd als een 'verbintenis uit onrechtmatige daad' (Hof

van Justitie, 27 september 1988, zaak nr. 189/87, Jur., 1988, 5565). Bijgevolg is het EVO evenmin richtinggevend ter oplossing van het geschil.

11. In geval van een 'verbintenis uit onrechtmatige daad' geldt de conflictenregel "lex loci delicti commissi" (de wet van de plaats van het wanbedrijf). Uit art. 3, alinea 1 B.W., in de mate waarin het een regel van internationaal privaatrecht bevestigt, volgt dat de wetten van politie van een staat toepasselijk zijn op de feiten die zich hebben voorgedaan op het grondgebied van die staat. De wetten die de bestanddelen bepalen van het feit dat aan de basis ligt van de quasi-dilectuele verantwoordelijkheid, alsmede de wetten die de wijze en de omvang van de schade-loosstelling aangeven, zijn in de zin van art. 3, alinea 1 B.W. wetten van politie. Dit leidt ertoe dat quasi-dilectuele aansprakelijkheid beheerst wordt door de wetten van de staat op wiens grondgebied de (schadebrengende) feiten zich hebben voorgedaan (Cass., 10 maart 1998, R.W., 1988-89,403).

Wanneer de plaats waar de foutieve gedraging verricht werd derhalve gelegen is in het ene land maar de schade zich realiseert in een ander land, dan is de plaats waar de feiten zich hebben voorgedaan die aan de basis liggen van de schade bepalend en niet de plaats waar de schade zich gerealiseerd heeft. In huidig geval dient dan gekozen te worden voor de toepassing van het Italiaans interne recht.

12. Daarenboven uitgaande van de vaststelling dat op grond van art. 1615 B.W. naar het Belgisch interne recht dat van toepassing is met betrekking tot de vrijwaringvordering bij opeenvolgende verkopen bij wijze van een accessorium van de verkochte zaak, een derdeverkrijger van de verkochte goederen zich rechtstreeks kan richten naar de buitenlandse producent. Het gemis aan een contractuele band belet niet dat een vordering rechtstreeks tegen de buitenlandse producent, zij het bij wijze van een tussenvordering in vrijwaring, ontvankelijk is.
13. Een direct contractuele rechtsband tussen de betrokken partijen is niet onmiddellijk vereist om een vordering in tussenkomst en vrijwaring op grond van verborgen gebreken in te stellen. Er bestaat immers een belang in hoofde van de persoon die een rechtsvordering stelt, wanneer deze aangeeft voordeel uit zijn rechtsvordering te kunnen verkrijgen. Wanneer een persoon aangeeft een voordeel uit zijn rechtsvordering te kunnen verkrijgen, doch er geen recht op zou hebben, dit de betwisting van de grond van de zaak vormt.

Het vorderingsrecht moet beoordeeld worden in het licht van het toepasselijk materiële recht en staat los van het volgens art. 17 Ger.W. vereiste procesrechtelijk belang in verband met de rechtsvorderingen.

Het procesrechtelijk belang heeft te maken met het belang dat de eiser heeft bij het voeren van een geding en het verkrijgen van een rechterlijke uitspraak van een bepaalde aard.

14. Omtrent de vereiste hoedanigheid om een rechtsvordering in stellen van diegene die opwerpt bezitter te zijn van de subjectieve rechten, kan meestal geen probleem rijzen, wanneer zoals in deze zaak men in rechte een eigen vermogensrecht beweert te gelden te maken. Hij die duidelijk de beschikkingsbevoegdheid heeft over het aangewende recht heeft dus hoedanigheid. De vereiste van hoedanigheid speelt derhalve slechts een rol wanneer een persoon niet optreedt om een eigen subjectief recht te gelden te maken.
15. De vrijwaringvordering naar Belgisch intern recht bij opeenvolgende verkopen creëert wel geen rechtstreekse vordering in de strikte wettelijke betekenis, maar is een toebehoren van de verkochte zaak dat samen daarmee aan de koper wordt overgedragen. Daardoor beschikt de uiteindelijk koper over de vorderingen tot vrijwaring die in het kader van de eerdere, opeenvolgende koopverkoopovereenkomsten tot stand gekomen zijn. Dit houdt wel in dat elke verkoper alle excepties kan tegenwerpen, onder meer de exoneratieclausules, die hij ten aanzien van zijn koper bedongen heeft. Immers enkel het recht dat de Belgische importeur zelf bezit ten aanzien van zijn buitenlandse producent, kan hij samen met de zaak doorverkopen aan een volgende koper.

16. In het bijzonder in het geval van een keten van internationale overeenkomsten kunnen de contractuele verbintenissen van de partijen van de ene overeenkomst tot de andere verschillen, zodat de rechter die de latere verkrijger uit hoofde van de overeenkomst jegens zijn directe verkoper geldend kan maken, niet noodzakelijk dezelfde zijn als die welke de eerste koper in zijn betrekking met de fabrikant geldend kan maken.
17. Het exoneratiebeding tussen de Italiaanse producent en de Belgische importeur werd door de eerste rechter derhalve onterecht als irrelevant afgewezen om de enkele reden dat op grond van het Belgisch recht de professionele verkopers geacht zijn de verborgen gebreken te kennen en zij zich hierover niet kunnen exonereren.
18. (Appellante) betwist terecht dat dienaangaande het Belgische recht geldt en stelt dat de geldigheid van het exoneratiebeding in de relatie met haar Belgische importeur beoordeeld dient te worden naar de regels van het Weens Koopverdrag dat, bij gemis aan nadere informatie over de manier van verwerking van het order, geacht wordt toepasbaar te zijn tussen hen in de aanvankelijke koop-verkooprelatie ten gevolge van de verwijzing door art. 3 van het Verdrag van Den Haag van 15 juni 1955 naar de interne wet van het land van de verkoper, als zijnde de plaats waar de verkoper zijn gewoon verblijf heeft op het ogenblik waarop hij het order ontving.
19. In de relatie met haar importeur kan (appellante) perfect beroep doen op het Weens Koopverdrag van kracht in Italië sedert 1 januari 1998 (CISG). Het Weens Koopverdrag houdt zich echter niet bezig met de geldigheid van de overeenkomst en van de daarin vervatte bedingen (art.4). De geldigheid van het exoneratiebeding zal in de eerste plaats afhangen van de "lex contractus". De "lex contractus" is het recht van het land waar de overeenkomst het nauwst mee verbonden is (art. 4.1 EVO). In dit geval het Italiaans recht als zijnde het land van de vestigingsplaats vanwaar de producent de kenmerkende prestatie diende te leveren.
20. Terzake is het toegelaten dat (appellante) verwijst naar haar algemene verkoopsvoorwaarden die een exoneratiebeding zouden bevatten. (appellante) laat echter na de verkoopsvoorwaarden voor het Hof te produceren. Al wordt het niet tegengesproken dat naar het Italiaans recht tussen professionelen onderling een exoneratie van aansprakelijkheid weldegelijk mogelijk kan zijn, dient het Hof toch vast te stellen dat van het bestaan van een dergelijk bevrijdingsbeding geen bewijs wordt bijgebracht. Daarentegen heeft (appellante) wel in haar publicitaire brochure een honderdjarige garantie gegeven op al haar producten.
21. In de relatie tussen de Belgische importeur en haar afnemers wordt dan weer terecht verwezen naar het feit dat in België de professionele verkopers geacht zijn de verborgen gebreken te kennen en zij zich hierover niet kunnen exonereren tenzij het bewijs van absolute onnaspeurbare aard van het gebrek of van een onoverwinnelijk onwetendheid. De overlegging van de algemene verkoopsvoorwaarden van de Belgische importeur bevelen is dan ook niet nuttig ter oplossing van het geschil.
22. De conventioneel toegekende honderdjarige garantie voorziet in een waarborgtermijn en houdt niet in dat de verkoper afstand zou gedaan hebben van de korte termijn voor het instellen van een vordering zoals voorzien in art. 39.2 CISG. De verkoper blijft aansprakelijk voor de gebreken die bestaan op het tijdstip waarop het risico op koper overgaat en het gevolg zijn van een conceptiefout of een fabricagefout, die maken dat de vloertegels voortijdig onbruikbaar zijn geworden of aan een abnormaal snelle slijtage onderhevig zijn. In beginsel schiet de producent/verkoper tekort aan zijn verplichting, indien zijn producten de vooropgestelde eigenschappen op abnormaal snelle wijze of eventueel voor het verloop van de gewaarborgde termijn zouden verliezen. Zelfs indien de verkoper en garantietermijn heeft toegekend, is de koper niettemin verplicht om binnen een redelijke termijn de verkoper in kennis te stellen van de eventuele gebreken, zelfs indien de garantietermijn nog niet verstreken is.
23. De waarborgverplichting bevrijdt geïntimeerden immers niet om in hun uitoefening van de rechten toekomende aan de Belgische importeur te handelen binnen de korte termijn overeenkomstig art. 39.1° en 2° CISG, nadat zij dit hebben ontdekt of hadden behoren te ontdekken

kennis te geven van het protest aan de buitenlandse producent en in ieder geval binnen de twee jaar na de datum waarop de zaken feitelijk aan de koper werden afgegeven, tenzij deze termijn niet overeenstemt met een in de overeenkomst opgenomen garantietermijn.

24. Er werd reeds geoordeeld dat aannemend dat in de relatie met de Belgische importeur de garantietermijn voorkomend op de reclamefolders en informatiebrochures deel uitmaakt van de overeenkomst gesloten tussen de partijen, hierdoor enkel de uiterste termijn van twee jaar, zoals bepaald in art. 39.2° CISG, verlengd zou worden, doch bij gebreke aan een andersluidende contractuele bepaling, de verplichting om binnen de redelijke termijn na de ontdekking van de beweerdte tekortkoming deze ter kennis te brengen ten volle uitwerking blijft hebben.
25. Voor deze kennisgeving wordt in het art. 39 CISG geen bijzondere vormvoorschriften opgelegd. Het protest werd het eerst geformuleerd door de Belgische importeur in naam van T.J. aan de agent van (appellante) in België op datum van 22 augustus 1996. In het protest werd melding gemaakt van het feit dat de vloertegels na één jaar ingebruikname ernstig aan het afslijten - vermatten waren. Vastgesteld werd dat de slijtlaag blijkbaar snel onderhevig is aan vermatten en dat gehele stroken van tegels bekrast zijn en alle glans verloren hebben. Alhoewel de agent van (appellante) op 18 september en 26 november 1996 zich ter plaatse is komen vergewissen, heeft (appellante) verzuimt stelling te nemen, waardoor (eerste geïntimeerde) zich verplicht zag (appellante) op datum van 16 september 1997 in tussenkomst te dagvaarden.
26. De vloertegels werden door (eerste geïntimeerde) in de maand januari en februari 1995 betrokken bij de Belgische invoerder en door (eerste geïntimeerde) geleverd en geplaatst in de woning van T.J. op 28 februari 1995. De gebreken zouden zich als dan gemanifesteerd hebben één jaar na de plaatsing.
27. Eenmaal de gebreken vastgesteld en opgespoord heeft de koper geen reden meer om op de kennisgeving te wachten. Het CISG maakt immers een onderscheid tussen enerzijds de keuringsperiode en anderzijds de aanmeldingsperiode. Bij de beoordeling van de redelijke termijn van aanmelding dient rekening gehouden met het belang voor de verkoper om zo snel mogelijk in de gelegenheid te worden gesteld de nodige maatregelen te treffen om zijn aansprakelijkheid voor zijn producten ten opzichte van de kopers te beperken, alsook om zo spoedig mogelijk tegensprekelijke vaststellingen te doen van de eventuele gebreken. Aangezien het gebrek reeds maanden voordien zichtbaar werd, hadden zowel T.J. als (eerste geïntimeerde) onmiddellijk binnen een zeer korte termijn moeten protesteren en geen zes maanden meer mogen wachten.
28. Daarenboven, ten overvloede, is het verslag van de gerechtsdeskundige eerder summier. Het geeft geen omschrijving van de omstandigheden noch de oorzaak van het verdwijnen van de lichte glans, de ruwe strepen en zelfs van de matte vlekken op de tegels en het beperkt er zich toe de gebreken toe te schrijven aan een niet nader genoemde noch degelijk onderzochte fabricagefout.
29. Het is (appellante) toegestaan zich tevens ten aanzien van de opeenvolgende kopers van zijn producten te beroepen op de miskennis van de voorschriften van art. 39 CISG waardoor zij ten aanzien van haar het recht verliezen zich te beroepen op het feit dat de zaken niet beantwoorden aan de overeenkomst. Bijgevolg zijn de vordering in gedwongen tussenkomst en vrijwaring uitgaande van (eerste geïntimeerde) als de tussenvordering van tweede geïntimeerde ten aanzien van (appellante) niet toelaatbaar.
30. Het hoger beroep is beperkt en houdt geen grief in tegen de afwijzing van de tegenvordering wegens tergend en roekeloos geding.

Incidentele beroepen

31. Het incidenteel beroep van (eerste geïntimeerde) is gericht tegen het feit dat de hoofdvordering ten laste van haar ontvankelijk en gegrond werd verklaard. (eerste

geïntimeerde) gaat ervan uit dat de hoofdvordering mogelijk niet binnen de vereiste korte termijn van art. 1648 B.W. werd ingesteld. Nochtans werd in het eindarrest van dit Hof van 14 februari 2001 in hoger beroep tegen het tussenvonnissen van 19 november 1998, zonder te zijn aangevochten, reeds vastgesteld dat in het bestreden vonnis enkel inzake de hoofdvordering een ontvankelijkheidsbeslissing werd genomen en enkel in het kader van die vordering een deskundigenonderzoek werd bevolen. Ten aanzien van de gegrondheid laat (eerste geïntimeerde) zelf geen middelen gelden.

32. Het incidenteel beroep van tweede geïntimeerde daarentegen handelt zuiver over de prijsstijging sedert oktober 1999 van 5% per jaar gezien het tijdsverloop. Tweede geïntimeerde laat na hierover de concluderen, zodat bij gebreke aan enig verweer de gevraagde prijsstijging van 20% als billijk en redelijk kan worden aangenomen.

OM DIE REDENEN :

HET HOF,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Recht doende op tegenspraak;

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar en gegrond;

Verklaart het incidenteel beroep van (eerste geïntimeerde) toelaatbaar doch ongegrond;

Verklaart het incidenteel beroep van tweede geïntimeerde toelaatbaar en gegrond;

Hervormt het bestreden vonnis binnen de perken van het hoger beroep;

En opnieuw wijzende;

Verklaart de hoofdvordering ten aanzien van (eerste geïntimeerde), zoals uitgebreid werd, gegrond voor de som van 4929,47 EUR vermeerderd met de wettelijke nalatigheidinteressen sedert 17 augustus 1997 en van dan af de gerechtelijke interesten tot de dag der algehele betaling;

Verklaart de vordering in gedwongen tussenkomst en vrijwaring uitgaande van (eerste geïntimeerde) als de tussenvordering van tweede geïntimeerde ten aanzien van (appellante) niet toelaatbaar;

Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis;

Verwijst (eerste geïntimeerde) in de kosten van beide aanleggen, deze volgens opgave in conclusie begroot aan de zijde van :

- (appellante) begroot op :[...]

Hof van Beroep te Gent, arrest van 19 november 2003

Vervoersovereenkomst – Aansprakelijkheid vervoerder dan wel afzender – Toepasselijk recht – Artikelen 18.2 en 17.4.c CMR-verdrag – Remmanoeuvre is een in het verkeer normaal te verwachten gebeurtenis – Slechte belading/stuwning door de afzender is oorzaak van de schade

Contrat de transport – Responsabilité du transporteur ou de l'expéditeur – Droit applicable – Articles 18.2 et 17.4.c de la Convention C.M.R. – Une manoeuvre de frein est un événement normal à s'attendre au transport par route – Mauvais chargement/arrimage par l'expéditeur est la cause du dommage

in de zaak van :

1. **(eerste appellante),**
2. **(tweede appellante),**
3. **(derde appellante),**
4. **(vierde appellante),**

hebbende als raadsman mr. Luc Keyzer, advocaat met kantoor te 2000 Antwerpen, De Burburestraat 6-8, alwaar zij woonstkeuze doen,

tegen

1. **(eerste geïntimeerde)**, hebbende als raadsman mr. Patrick Allary, advocaat te 9032 Gent (Wondelgem), Elzeboomstraat 7,
2. **(tweede geïntimeerde)**, hebbende als raadsman mr. Christophe Poppe, advocaat te 9051 Gent (Sint-Denijs-Westrem), P. Van Reysschootlaan 2,

velt het Hof volgend arrest:

Het Hof heeft in openbare terechtzitting de partijen in hun middelen en conclusies gehoord, alsmede de stukken ingezien.

Het hoger beroep tegen het vonnis van de rechtbank van koophandel te Gent, derde kamer, van 26 september 2000, werd ingesteld bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 9 februari 2001. Het is tijdig en regelmatig naar de vorm. Een exploit van betekening ligt niet voor.

I. Voorgaanden.

1. Volgens Cmr-vrachtbrief van 18 september 1998 diende (eerste geïntimeerde) in opdracht van (eerste appellante) een partij staaldraad te vervoeren van Zwevegem naar Bad-Blankenberge

(Duitsland). Het effectief vervoer werd toevertrouwd aan (tweede geïntimeerde). Bij aankomst bleek de lading ontstuwd te zijn, waardoor deze door de bestemming werd geweigerd. De schade werd door de experts van de verzekeraars geraamd op 110.002 frank (= €2.726,88).

Met dagvaarding van 1 september 1999 vorderen (appellanten) de veroordeling van (eerste geïntimeerde) en (tweede geïntimeerde) tot betaling van dit bedrag. (Eerste geïntimeerde vordert vrijwaring van (tweede geïntimeerde), die in conclusies van 17 september 1999, hetzelfde bedrag vordert van (eerste geïntimeerde), omdat zij vrachtgelden heeft ingehouden tot beloop van dit bedrag.

2. De eerste rechter is van oordeel dat geïntimeerden zich terecht beroepen op artikel 17.4.c van het Cmr-verdrag, nu de goederen werden geladen door de afzender en uit niets blijkt dat de ontstuwung het gevolg was van een abnormaal manoeuvre van de vrachtwagen.

De vordering van (appellanten) wordt afgewezen, waardoor de vordering in vrijwaring zonder voorwerp is. De tussenvordering van (tweede geïntimeerde) wordt gegrond verklaard.

3. (Appellanten) menen dat uit de expertises blijkt dat de goederen degelijk waren verpakt en gelasht op de vrachtwagen, zodat de vervoerders zich niet kunnen beroepen op enige ontheffingsgrond. Bovendien menen zij dat (eerste geïntimeerde) haar aansprakelijkheid ter zake heeft erkend.

Op deze gronden hernemen zij hun oorspronkelijke vordering.

4. (Eerste geïntimeerde) besluit tot de afwijzing van het hoger beroep. Zij stelt incidenteel beroep in, strekkende tot de afwijzing van de hoofdvordering, in de mate als gesteld door (eerste appellant), als niet-ontvankelijk, bij gebrek aan vereiste hoedanigheid en belang, de afwijzing van de tussenvordering van (tweede geïntimeerde), en, ondergeschikt, voor zover de vordering van (appellanten) geheel of gedeeltelijk gegrond zou verklaard worden, de veroordeling van (tweede geïntimeerde) om haar te vrijwaren.
5. Ook (tweede geïntimeerde) besluit tot de afwijzing van het hoger beroep en subsidiair vordert zij op haar beurt vrijwaring van (eerste geïntimeerde). Zij herleidt haar tussenvordering tegen (eerste geïntimeerde) tot €1.182,13, meer de intresten.

II. Bespreking.

1. (Eerste appellante) beantwoordt de exceptie van niet-ontvankelijkheid van de door haar ingestelde vordering niet. Uit het subrogatiekwijtschrift van 16 april 1999 blijkt dat (eerste appellante) integraal werd vergoed door haar verzekeraars, zodat zij op het ogenblik van de inleidende dagvaarding niet meer over het vereiste belang beschikte om deze vordering in te stellen.

De exceptie is gegrond.

2. Uit de door partijen overgelegde stukken blijkt dat, naar aanleiding van het schadegeval van 22 september 1998, op 24 september 1998 een expertise plaats vond op de terreinen van (eerste appellante). Hierbij waren aanwezig: de heren ~ en ~ voor (eerste appellante), expert M. Claeysens voor de verzekeraars van (eerste appellante) en expert P. Coorevits voor de verzekeraars van (tweede geïntimeerde).

Aan het tegensprekelijk karakter van de vaststellingen kan niet worden getwijfeld, aangezien de experts in gezamenlijk overleg de schade hebben begroot op 110.002 frank (= €2.726,88). Blijkbaar hebben de beide experts echter van deze vaststellingen een afzonderlijk verslag opgesteld.

Uit hun vaststellingen blijkt dat de houten bobijnen, waarrond de staaldraad gewikkeld is, verpakt zijn in beschermend papier en per twee in de breedte van de vrachtwagen geladen worden. De bobijnen steunen op 2 genagelde balken en voor de eerste bobijnen en achter de

laatste van elk blok wordt een driehoekige stutbalk genageld. Er bestaat geen betwisting over dat de trailer werd beladen door de aangestelden van (eerste appellante).

Waar expert Claeyskens zich beperkt tot de beschrijving van de wijze van verpakking van de bobijnen en de wijze van belading in de vrachtwagen, om te besluiten dat er geen sprake is van gebrekkige verpakking of slechte belading, en de goederen correct op de vrachtwagen waren gelasht, blijkt dat expert Coorevits de vrachtwagen aan een nauwkeuriger onderzoek heeft onderworpen. Hij meent dat de trailer verkeerd beladen was, omdat de rollen in dwarsrichting hadden moeten geplaatst worden en stelt vast dat de balkjes, die voor en achter de rollen lagen, veel te klein zijn en niet vergelijkbaar met een degelijk spiesblok. Bovendien waren de nagels waarmee de balkjes in de trailerbodem zijn vastgenageld, niet volledig in de balk geslagen.

De beide expertiseverslagen zijn evenwaardig en dienstig als informatiebron. De twee experts zijn ter zake opgetreden als “privé-experten” en (appellanten) houden ten onrechte voor dat het verslag van Coorevits om die reden als éénzijdig zou dienen te worden verworpen.

De bevindingen van expert Coorevits, die besluit dat de trailer verkeerd was beladen, zijn gestaafd door foto's en zijn degelijk gemotiveerd. Zij tonen op voldoende wijze aan dat, gelet op de omstandigheden van het geval, de beschadiging van de goederen een gevolg heeft kunnen zijn van de stuwing door de afzender, waardoor het vermoeden bestaat dat de slechte belading de oorzaak is van de schade (artikelen 18.2 en 17.4.c van het Cmr-verdrag).

Dit vermoeden wordt door appellanten niet weerlegd. Uit geen enkel gegeven blijkt dat de chauffeur van de vrachtwagen een rijfout heeft gemaakt of een onverantwoord manoeuvre heeft uitgevoerd. Het remmanoeuvre, waarvan sprake in de verklaring van de chauffeur van (tweede geïntimeerde), is een in het verkeer normaal te verwachten gebeurtenis, die, indien de vrachtwagen correct geladen is, geen oorzaak mag zijn van schade aan de goederen.

Mede gelet op het feit dat de vrachtwagen was geladen door een professionele afzender, die verondersteld is voldoende ervaring te hebben met dergelijke producten, kan de vervoerder niet worden verweten dat hij de slechte belading niet heeft opgemerkt. De chauffeur dient bij aanvang van het vervoer niet over te gaan tot een nauwkeurige controle, hij dient enkel de uiterlijke staat van de verpakking en de zichtbare veiligheid van de stuwing na te zien. In casu waren de té kleine balkjes, waarop de bobijnen rustten, en de niet volledig ingeslagen nagels, onzichtbare gebreken aan de lading en stuwing.

Dienvolgens beroepen de vervoerders zich terecht op de ontheffingsgrond van artikel 17.4.c van het Cmr-verdrag.

Appellanten verwijzen tevergeefs naar een vermeende erkenning van aansprakelijkheid in hoofde van (eerste geïntimeerde), welke zou blijken uit haar schrijven van 23 september 1998 aan (tweede geïntimeerde).

In dit schrijven verzoekt (eerste geïntimeerde), die geconfronteerd was met de schadeclaim van (eerste appellante), (tweede geïntimeerde) om haar verzekering op de hoogte te brengen van het schadegeval. Onder verwijzing naar de verklaring van haar chauffeur in verband met het plots remmen (dat, zoals hiervoor geoordeeld, niet als oorzaak van de schade aan de vervoerde goederen kan worden weerhouden), wijst zij op haar mogelijke aansprakelijkheid en kondigt zij aan dat zij (tweede geïntimeerde) op de hoogte zal houden van de verdere evolutie van de zaak.

Het is evenwel duidelijk dat deze aansprakelijkheidstelling, die werd verstuurd nog voor de expertise plaats vond, louter conservatoir was en geen erkenning van aansprakelijkheid van de vervoerder inhoudt.

De vordering van de verzekeraars van (eerste appellante) is ongegrond. De onderlinge vrijwaringsvorderingen van (eerste geïntimeerde) en (tweede geïntimeerde) blijven zonder voorwerp.

3. Voor de eerste rechter vorderde (tweede geïntimeerde) uit hoofde van vrachtgelden, het bedrag van de door (eerste appellante) geclaimde schade, dat haar door (eerste geïntimeerde) volkomen ten onrechte was gefactureerd. Gelet op de bewoordingen, waarin deze eis was gesteld, ging de eerste rechter er klaarblijkelijk van uit dat het volledig bedrag ingehouden vrachtgelden betrof.

Thans zet (tweede geïntimeerde) uiteen dat, nu (eerste geïntimeerde) weigerde het kwestieuze transport te betalen, zolang zij de schadefactuur niet had betaald (dit wil zeggen zolang de kwestie van de claim van (eerste appellante) onopgelost bleef), zij gewacht heeft om de vrachtgelden te factureren. Inmiddels is zij daartoe overgegaan, zodat zij haar vordering vermindert tot het bedrag van de factuur, hetzij €1.183,96.

(Eerste geïntimeerde), die nergens beweert dat zij het kwestieuze transport aan (tweede geïntimeerde) heeft betaald, betwist deze vordering tevergeefs.

Dat slechts €0,64 als eenheidsprijs had mogen in rekening gebracht worden, in plaats van €0,75, is een onbewezen bewering van (eerste geïntimeerde).

Bovendien is deze vordering niet verjaard. (Tweede geïntimeerde) heeft reeds op 17 september 1999, dit is binnen het jaar na het transport, in conclusies tegen (eerste geïntimeerde) een vordering gesteld uit hoofde van de vrachtgelden, zodat de verjaring tijdig werd gestuit.

**OP DEZE GRONDEN,
HET HOF,**

Melding makende van de toepassing van artikel 24 van de wet van 15 juni 1935.

Verklaart de hogere beroepen toelaatbaar, het hoofdberoep ongegrond en de incidentele beroepen in de hierna volgende mate gegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis, mits deze wijzigingen:

- dat de vordering, in de mate als gesteld door (eerste appellante), wordt afgewezen als niet-ontvankelijk;
- dat de tussenvordering van (tweede geïntimeerde) tegen (eerste appellante) in hoofdsom slechts gegrond is tot beloop van €1.183,96.

Verwijst appellanten in de kosten van de beroepsinstantie, aan de zijde van geïntimeerden vereffend op ieder de rechtsplegingsvergoeding ten bedrage van €456,12.

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van het Hof van beroep te Gent, kamer twaalf bis, recht doende in burgerlijke zaken op negentien november tweeduizend en drie .

Aanwezig :

Dirk Floren, alleenrechtsprekend raadsheer,

Achiel Ferdinande, griffier.

Hof van Beroep te Gent, arrest van 10 november 2003

Vervoersovereenkomst – Aansprakelijkheid vervoerder dan wel afzender – Toepasselijk recht – Artikelen 17.1 en 17.4.c CMR-verdrag – Remmanoeuvre is een normaal risico van het wegvervoer – Slechte belading/stuwning door de vervoerder is oorzaak van de schade – Verjaring – Toepasselijk recht – Artikelen 32.1.a en 32.2 CMR-verdrag – Het toezenden van een factuur aan de vervoerder houdende de tegenwaarde van de verloren gegane goederen is een schriftelijke vordering in de zin van artikel 32.2 CMR-verdrag en schorst de verjaringstermijn

Contrat de transport – Responsabilité du transporteur ou de l'expéditeur – Droit applicable – Articles 17.1 et 17.4.c de la Convention C.M.R. – Une manoeuvre de frein est un risque normal à s'attendre au transport par route – Mauvais chargement/arrimage par le transporteur est la cause du dommage – Prescription – Droit applicable – Articles 32.1.a et 32.2 de la Convention C.M.R. – L'envoi au transporteur d'une facture pour la contre-valeur de la marchandise perdue est une réclamation écrite qui suspend la prescription au sens de l'article 32.2 de la Convention C.M.R.

in de zaak van :

(Appellante), hebbende als raadsman mr. Lino Verbeke, advocaat te 8200 Brugge, Diksmuidse Heerweg 126,

tegen

(geïntimeerde), hebbende als raadslieden mr. Herman Boedts en mr. Frank Seys, advocaten te 8970 Poperinge, Burgemeester Bertenplein 31,

velt het Hof volgend arrest :

1. Partijen werden gehoord ter openbare terechtzitting van 13 oktober 2003 in hun middelen en conclusies, alsook werden de stukken ingezien.

Bij verzoekschrift, neergelegd op 18 maart 2002 ter griffie van het Hof, heeft (appellante) tijdig en regelmatig naar vorm hoger beroep ingesteld tegen het vonnis d.d. 12 december 2001, op tegenspraak gewezen door de Vijfde Kamer van de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk (AR 3358/2000).

Feiten en procedure in eerste aanleg

2. Op 29-30 april 1999 vond er onder dekking van C.M.R.-vrachtbrief nr. 3229151 een internationaal wegtransport plaats van Basse-Indre in Frankrijk (afzender: SOLLAC) naar kaai 702 in Antwerpen (bestemming: SATEM) van een lading van 12 pakken staalplaten met een totaal (bruto)gewicht van 23.292 kg.

Dit transport werd uitgevoerd door (appellante) in onderaanneming van (geïntimeerde), die op haar beurt instructies had ontvangen vanwege Giraud Transit Multimondial. Ingevolge een noodstop van de chauffeur ter hoogte van de Noorderlaan te Antwerpen, verschoof de lading staalplaten over de vlakke trailervloer naar de stuurhut, met schade tot gevolg.

De afzender Sollac stelde de vervoerder aansprakelijk en liet (via Giraud) een schadevergoeding van 72.867,74 FF doorfactureren aan (geïntimeerde), die op haar beurt op 28 juli 1999 factuur F.993209 voor 448.120 BEF overmaakte aan (appellante). Er werd aangifte van het schadegeval gedaan aan de resp. verzekeraars.

Op 25 februari 2000 compenseerde (geïntimeerde) deze schadefactuur met 4 vrachtfacturen van (appellante), verschuldigd ingevolge andere vervoersprestaties. Ze betaalde een bedrag van 31.899 BEF onder vermelding "46/47/48/49 min onze F.993209".

Bij dagvaarding, betekend d.d. 14 september 2000, vorderde (appellante) uit hoofde van haar vervoersprestaties, betaling lastens (geïntimeerde) van 574.034 BEF, méér 12% conventionele rente vanaf resp. 22/11/99 op 117.975 BEF, 29/11/99 op 123.371 BEF, 06/12/99 op 121.303 BEF en 13/12/99 op 117.370 BEF tot 14/09/2000, méér de gerechtelijke rente, méér de kosten.

Bij besluiten, neergelegd d.d. 16 augustus 2001, herleidde eiseres haar vordering als volgt: de hoofdsom tot 448.120 BEF (= 11.108,60 EUR), het conventioneel schadebeding tot 44.812 BEF (= 1.110,86 EUR) en de conventionele rente tot 42.955 BEF (= 1.064,83 EUR).

Subsidiar aan haar verweer omtrent deze hoofdeis, stelde (verweerster) bij besluiten, neergelegd op 6 oktober 2000, een tegeneis in tot betaling van 448.120 BEF (= 11.108,60 EUR) uit hoofde van transportschade, méér de verwijlrente vanaf 28/07/99, méér de gerechtelijke rente, méér de gedingkosten.

Bij vonnis a quo d.d. 12 december 2001 beoordeelde de Eerste Rechter: (1) de hoofdeis als gegrond, behoudens de herleiding van de rentevoet van 12% naar 10% ; (2) de tegeneis als ontvankelijk en gegrond ; (3) dat gerechtelijke compensatie tussen beide vorderingen van toepassing is.

Procedure in hoger beroep

3. Het hoger beroep werd ingesteld door de oorspronkelijke eiseres. (Appellante) stelt dat:

- m.b.t. tot haar hoofdvordering, zij recht heeft op 12% conventionele rente ;
- de oorspronkelijke tegenvordering dient te worden afgewezen op grond van (1) verjaring ; (2) gebrek aan belang ; (3) art. 17,4°c CMR waarbij de aansprakelijkheid van de vervoerder moet worden ontheven voor een gebrekkige (professionele) stuwing van de staalplaten door de afzender SOLLAC.

(Geïntimeerde) stelt incidenteel hoger beroep in op basis van twee grieven:

(1) er gebeurde wettelijke compensatie tussen de wederzijdse vorderingen (vrachtgelden en goederenschade) ; (2) (appellante) kan geen toepassing vorderen van haar factuurvoorwaarden. Voor het overige vraagt geïntimeerde bevestiging van het vonnis a quo.

Beoordeling

- omtrent de oorspronkelijke hoofdvordering -

4. Het standpunt van (geïntimeerde) dat er wettelijke compensatie optrad tussen de aan (appellante) verschuldigde vrachtgelden én de door (geïntimeerde) bij factuur aangerekende schadevergoeding (stuk 9 (geïntimeerde)), kan door het Hof niet worden bijgetreden:

Het feit dat een factuur - opgemaakt voor het aanrekenen van schade-vergoeding i.v.m. de uitvoering van een transport - niet werd geprotesteerd, vormt géén bewijs omtrent dit schadegeval m.b.t. het bestaan van een contractuele fout, het bedrag van de schade en het causaal verband. Secundaire verbintenissen uit overeenkomst geven trouwens geen aanleiding tot het opmaken van facturen. Indien dergelijke factuur niet geprotesteerd werd, heeft dit niet de rechtsgevolgen bedoeld door art. 25 W. Kh.

Uit de stukken blijkt dat de schaderegelaar van (appellante) op 16/09/99 - nadat het expertiseverslag werd medegedeeld - aan Macif, schaderegelaar van Giraud, liet weten dat de schaderegeling tot betwisting zou aanleiding geven (stuk 8 (appellante)). Op 19/10/99 werd door deze schaderegelaar ook geprotesteerd tegen de compensatie door de verzekerden onderling (stuk 9 (appellante)).

Waar er aldus betwisting bestond omtrent de verantwoordelijkheid voor het schadegeval, was niet voldaan aan de vereiste tot wettelijke compensatie, nl. twee wederzijdse effen en opeisbare schuldvorderingen (art. 1291 B.W.).

5. Noch de vier door (appellante) gevorderde facturen nrs. 46, 47, 48 en 49 (stukken 1 tot 4 (appellante)), noch de algemene factuurvoorwaarden waarnaar op de voorzijde van deze facturen wordt verwezen (stuk 5 (appellante)), werden door (geïntimeerde) geprotesteerd.

De Eerste Rechter heeft inzake deze hoofdeis ten onrechte geoordeeld dat de aanrekening van een verwijlrente van 12% op jaarbasis, in samenloop met een verhogingsbeding van 10% als overdreven moet worden beschouwd. Conform de bestaande rechtspraak van de Hoven en Rechtbanken inzake conventionele rente en schadebeding, kunnen deze percentages als aanvaardbaar worden beschouwd.

De oorspronkelijke hoofdvordering was aldus integraal gegrond.

- omtrent de oorspronkelijke tegenvordering -

6. Het eerste middel welk (appellante) opwerpt m.b.t. de oorspronkelijke tegeneis, betreft de verjaring inzake CMR. Art. 32,1^oa CMR stelt dat de rechtsvordering, in geval van gedeeltelijk verlies, beschadiging of vertraging, verjaart na verloop van één jaar, te rekenen vanaf de dag waarop de goederen werden afgeleverd.

In casu gebeurde de levering op 30 april 1999 te Antwerpen. (Appellante) stelt dat door (geïntimeerde) slechts bij besluiten, neergelegd op 6 oktober 2000, een tegeneis tot het bekomen van schadevergoeding werd ingesteld.

Art. 32,2^o CMR stelt dat de verjaring geschorst wordt door een schriftelijke vordering lastens de vervoerder. Deze schorsing wordt opgeheven op de dag dat de vervoerder de vordering schriftelijk afwijst en de daarbij gevoegde stukken terugzendt.

Op 28 juli 1999 heeft (geïntimeerde) factuur F.993209 voor 448.120 BEF overgemaakt aan (appellante) uit hoofde van transportschade (stuk 9 (geïntimeerde)). De stukken tot staving van deze aanspraak waren erbij gevoegd (stukken 6-7 (geïntimeerde)).

“Het toezenden door de rechthebbende aan de vervoerder van een factuur, houdende de tegenwaarde van de verloren gegane goederen, is een schriftelijke vordering in de zin van artikel 32 lid 2 CMR en schorst regelmatig de loop van de verjaringstermijn.” (zie Frans PONET, De Overeenkomst van Internationaal Wegvervoer (CMR), European Transport Law 1979, blz. 363, nr. 707).

Op 28 juli 1999 werd de verjaring bijgevolg geschorst. (Appellante) bewijst niet dat zij deze vordering daarna t.o.v. (geïntimeerde) schriftelijk heeft afgewezen met terugzending der stukken, zoals formeel vereist door art. 32,2° CMR voor opheffing van de schorsing van de verjaring. Het middel van de verjaring faalt.

7. Ten onrechte stelt (appellante) dat (geïntimeerde) geen belang zou hebben bij het instellen van haar tegenvordering voor de goederenschade. (Geïntimeerde) bewijst nl. dat ze deze schade zelf heeft vergoed aan de hoofdvervoerder G. doordat deze laatste compensatie heeft toegepast bij de betaling van een aantal facturen aan (geïntimeerde). Zelf heeft G. de goederenbelanghebbende moeten vergoeden (zie stukken 4 tot 8, 16 tot 18 (geïntimeerde)).

8. Ingevolge het bruusk remmen door de chauffeur van (appellante), heeft er zich schade aan de lading voorgedaan, waarvan de bestemming uitdrukkelijk melding maakte op de vrachtbrief (stuk 3 (geïntimeerde)). Bij de bestemming werd een expertise uitgevoerd: het rapport AMACS (stuk 6 (appellante)/stuk 20 (geïntimeerde)).

Hierbij gaf de expert als oorzaak van de schade op: de gebrekkige vastzetting van de lading op de trailervloer. De staalplaten waren vastgezet met nylonspanbanden die de vervoerder had aangebracht. Volgens deze expert waren de spanbanden onvoldoende om te beletten dat de lading zou schuiven bij een noodstop (rapport, blz.5).

Nadat de goederen waren terugbezorgd aan de afzender rond 10 mei 1999, vond aldaar een tweede expertise plaats: het rapport d.d. 4 september 1999 van Yves PRESSENCE (stuk 7 (appellante)/stuk 21 (geïntimeerde)).

Deze expert raamde de schade op 77.867,74 FF. Hij was eveneens van oordeel dat de schade te wijten was aan een gebrekkige stuwning van de lading op de laadvloer. De pakken hadden moeten op de laadvloer vastgezet worden door rondom spieën te nagelen op de plankenvloer. De gebruikte riemen waren onvoldoende om te weerstaan aan een noodstop (rapport, blz. 6-7).

9. Het CMR-Verdrag bepaalt niet wie moet instaan voor de stuwning van de lading, zijnde het oordeelkundig plaatsen en stevig vastzetten van de goederen op de trailer. De aansprakelijkheden in dit verband worden beheerst door de artikelen 17.1 en 17.4c CMR.

Art. 17.1 CMR poneert als principe een vermoeden van aansprakelijkheid lastens de vervoerder in geval van beschadiging of verlies van de lading tussen inontvangstname en aflevering van de goederen.

Wil de vervoerder ontheven zijn van deze aansprakelijkheid conform art. 17.4c CMR, dan moet hij bewijzen dat de schade aan de lading het gevolg is van bijzondere gevaren eigen aan de behandeling, de lading en de stuwning van de goederen door de afzender.

Uit voormelde expertises is gebleken dat het gemis aan correcte stuwning van de pakken staalplaten de oorzaak was van het schuiven ervan n.a.v. een noodstop, met de betrokken schade als gevolg. (Appellante) kan in casu enkel ontheven worden van haar aansprakelijkheid voor de gebrekkige stuwning van de goederen, door te bewijzen dat de afzender aansprakelijk was voor deze stuwning. Ze slaagt géénszins in deze bewijslast:

Vooreerst heeft (appellante) als vervoerder zelf de platen vastgemaakt door middel van bij de trailer horende spanbanden en derhalve de stuwning uitgevoerd (rapport AMACS, blz. 5).

Uit de samenlezing van de artikelen 17.1 en 17.4c CMR vloeit het principe voort dat wie de stuwning uitvoert, daarvoor ook verantwoordelijk is en ervoor moet zorgen dat ze vervoersbestendig is (Gent, 19 januari 1999, E.T.L. 1999, 264 ; Gent, 14 september 1994, T.B.H. 1996, 515 e.v.).

“Wanneer de lading werd uitgevoerd door de afzender, terwijl de stuwning integendeel door de vervoerder werd verricht en vaststaat dat de schade uitsluitend te wijten is aan gebrekkige stuwning, dan is de vervoerder zelf aansprakelijk. Hij kan geen beroep doen op de bepaling van art. 17.4c CMR om zich te ontdoen van zijn verantwoordelijkheid op grond van de overweging dat de goederen door de afzender werden geladen.” (Frans PONET, o.c., blz. 266, nr. 526).

Verder stipuleert art. 5c van de bijzondere voorwaarden op de vrachtbrief, die bewijs levert van de overeenkomst tussen partijen, dat de vervoerder wordt vermoed de stuwning te hebben uitgevoerd (stuk 3 (geïntimeerde)), hetgeen in casu ook de facto gebeurde.

Dat de stuwning contractueel ten laste van de vervoerder was blijkt daaren-boven uit het feit dat de vervoerder bij vertrek een “attestation d'arrimage” (attest van stuwning) heeft ondertekend, waarbij hij verklaarde in te staan voor de stuwning van de goederen (zie verslag PRESSENCE, blz. 3 bovenaan en het attest van stuwning in bijlage).

10. Het maken van een bruusk remmanoeuvre is een normaal risico van het wegvervoer en de stuwning moet tegen zulk normaal vervoersrisico bestand zijn. Het verschuiven van de goederen is een logisch gevolg van de slechte vastzetting van de goederen op de vrachtwagen.

Een vervoerder moet precies weten welke de risico's zijn van zijn vervoer en welke maatregelen hij als professioneel moet nemen. Vrachtwagenchauffeurs worden verondersteld over voldoende vakkennis te beschikken om na te gaan of het transport al dan niet veilig kan worden aangevat: o.a. het uitvoeren van of minstens het controleren van een correcte stuwning van de lading is een op hen wettelijk berustende verplichting ingevolge art. 45 van de Wegverkeerswet (Antwerpen, 13 december 1989, Eur. Vervoerrecht 1990, 319 ; Gent, 20 november 1985, T.B.H. 1987, 60 ; zie ook “De overeenkomst van internationaal wegvervoer - CMR - Overzicht van rechtspraak” 1986-1991, T.B.H. 1992, blz. 747).

11. Nergens blijkt dat de vervoerder bij de afzender tevergeefs zou hebben aangedrongen om aan hem materiaal (hamer, nagels, schroeven, spieën) ter beschikking te stellen. (Appellante) maakte geen enkel voorbehoud naar de afzender toe, voerde zelf de stuwning uit en vatte het transport aan met een niet vervoersbestendige lading.

Waar duidelijk blijkt dat de gebrekkige stuwning, door de vervoerder de facto uitgevoerd en waarvoor de vervoerder ook contractueel instond, de oorzaak was van het schuiven van de lading en de daaruit ontstane schade, is (appellante) gehouden tot betaling van de gevorderde schadevergoeding, waarvan het bedrag (448.120 BEF = 11.108,60 EUR) niet wordt betwist, vermeerderd met de vergoedende rente vanaf 28/07/99.

De door de Eerste Rechter gemaakte gerechtelijke compensatie tussen de oorspronkelijke hoofd- en tegenvordering, kan worden bijgetreden. De afrekening tussen partijen kan worden bevestigd, met dien verstande dat de conventionele rente ten voordele van (appellante) aan 12% per jaar mag worden gerekend i.p.v. 10%. Gelet op het slechts zéér beperkt gegrond zijn van het hoger beroep, worden de gedingkosten in hoger beroep ten laste van (appellante) gelegd.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken ;

Verklaart het principaal hoger beroep ontvankelijk en in beperkte mate gegrond ;

Verklaart het incidenteel hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond ;

Bevestigt het bestreden vonnis, mits deze wijziging dat de conventionele rente ten voordele van (appellante) mag gerekend worden aan 12% per jaar en niet moet herleid worden tot 10% per jaar ;

Veroordeelt ((appellante)) tot de gedingkosten, begroot i.h.v. (geïntimeerde) op 456,12 EUR rechtsplegingsvergoeding hoger beroep ;

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van het Hof van beroep te Gent, zevende kamer, recht doende in burgerlijke zaken op tien november tweeduizend en drie.

Aanwezig :

H. Debucquoy, raadsheer, waarnemend voorzitter,
F. Deschoolmeester en G. Vanderstichele, raadsheren,
A. Ferdinande, griffier.

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Regelgeving

Zie inzake de toetreding van de nieuwe EU-lidstaten tot het Verdrag van Rome:

Wet van 3 juni 2007 houdende instemming met het Verdrag inzake de toetreding van de Tsjechische Republiek, de Republiek Estland, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, de Republiek Hongarije, de Republiek Malta, de Republiek Polen, de Republiek Slovenië en de Slowaakse Republiek tot het Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, ter ondertekening opengesteld te Rome op 19 juni 1980, en tot het Eerste en het Tweede Protocol betreffende de uitlegging ervan door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, gedaan te Luxemburg op 14 april 2005

Staten	Datum authenticatie	Type instemming	Datum instemming	Datum interne inwerkingtreding
BELGIE	14/04/2005	Bekrachtiging	25/06/2007	01/09/2007
CYPRUS	14/04/2005	Bekrachtiging	23/08/2006	01/11/2006
DENEMARKEN	14/04/2005	Bekrachtiging		
DUITSLAND	14/04/2005	Bekrachtiging	08/08/2006	01/11/2006
ESTLAND	14/04/2005	Bekrachtiging	11/07/2006	01/10/2006
FINLAND	14/04/2005	Bekrachtiging	26/06/2006	01/09/2006
FRANKRIJK	14/04/2005	Bekrachtiging		
GRIEKENLAND	14/04/2005	Bekrachtiging	09/11/2006	01/02/2007
VERENIGD KONINKRIJK	14/04/2005	Bekrachtiging		
HONGARIJE	14/04/2005	Bekrachtiging	09/03/2006	01/06/2006
IERLAND	14/04/2005	Bekrachtiging		
ITALIE	14/04/2005	Bekrachtiging	06/02/2007	01/05/2007
LETLAND	14/04/2005	Bekrachtiging	26/01/2006	01/05/2006
LITOUWEN	14/04/2005	Bekrachtiging	22/09/2006	01/12/2006
LUXEMBURG	14/04/2005	Bekrachtiging	28/07/2006	01/10/2006
MALTA	14/04/2005	Bekrachtiging	02/10/2006	01/01/2007
NEDERLAND	14/04/2005	Bekrachtiging	13/02/2006	01/05/2006
OOSTENRIJK	14/04/2005	Bekrachtiging	25/08/2006	01/11/2006
POLEN	14/04/2005	Bekrachtiging	10/05/2007	01/08/2007
PORTUGAL	14/04/2005	Bekrachtiging	09/02/2007	01/05/2007
SLOVAKIJE	14/04/2005	Bekrachtiging	10/05/2006	01/08/2006
SLOVENIE	14/04/2005	Bekrachtiging	02/02/2006	01/05/2006
SPANJE	14/04/2005	Bekrachtiging	29/06/2007	01/09/2007
TSJECHISCHE REP.	14/04/2005	Bekrachtiging	06/04/2006	01/07/2006
ZWEDEN	14/04/2005	Bekrachtiging	13/02/2006	01/05/2006

Ook voor de nieuwe EU-lidstaten Bulgarije en Roemenië loopt een procedure inzake de toetreding tot het Verdrag van Rome.

Het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst zal binnenkort worden vervangen door een Verordening.

Concernant l'adhésion des nouveaux Etats membres de l'Union européenne à la convention de Rome, voyez:

Loi du 3 juin 2007 portant assentiment à la Convention relative à l'adhésion de la République tchèque, de la République d'Estonie, de la République de Chypre, de la République de Lettonie, de la République de Lituanie, de la République d'Hongrie, de la République de Malte, de la République de Pologne, de la République de Slovénie et de la République slovaque à la Convention sur la loi applicable aux obligations contractuelles, ouverte à la signature à Rome le 19 juin 1980, ainsi qu'aux Premier et Deuxième Protocoles concernant son interprétation par la Cour de Justice des Communautés européennes, faite à Luxembourg le 14 avril 2005

Etats	Date authentification	Type de consentement	Date de consentement	Entrée en vigueur
ALLEMAGNE	14/04/2005	Ratification	08/08/2006	01/11/2006
AUTRICHE	14/04/2005	Ratification	25/08/2006	01/11/2006
BELGIQUE	14/04/2005	Ratification	25/06/2007	01/09/2007
CHYPRE	14/04/2005	Ratification	23/08/2006	01/11/2006
DANEMARK	14/04/2005	Ratification		
ESPAGNE	14/04/2005	Ratification	29/06/2007	01/09/2007
ESTONIE	14/04/2005	Ratification	11/07/2006	01/10/2006
FINLANDE	14/04/2005	Ratification	26/06/2006	01/09/2006
FRANCE	14/04/2005	Ratification		
ROYAUME UNI	14/04/2005	Ratification		
GRECE	14/04/2005	Ratification	09/11/2006	01/02/2007
HONGRIE	14/04/2005	Ratification	09/03/2006	01/06/2006
IRLANDE	14/04/2005	Ratification		
ITALIE	14/04/2005	Ratification	06/02/2007	01/05/2007
LETTONIE	14/04/2005	Ratification	26/01/2006	01/05/2006
LITUANIE	14/04/2005	Ratification	22/09/2006	01/12/2006
LUXEMBOURG	14/04/2005	Ratification	28/07/2006	01/10/2006
MALTE	14/04/2005	Ratification	02/10/2006	01/01/2007
PAYS-BAS	14/04/2005	Ratification	13/02/2006	01/05/2006
POLOGNE	14/04/2005	Ratification	10/05/2007	01/08/2007
PORTUGAL	14/04/2005	Ratification	09/02/2007	01/05/2007
SLOVAQUIE	14/04/2005	Ratification	10/05/2006	01/08/2006
SLOVENIE	14/04/2005	Ratification	02/02/2006	01/05/2006
SUEDE	14/04/2005	Ratification	13/02/2006	01/05/2006
TCHEQUE REP.	14/04/2005	Ratification	06/04/2006	01/07/2006

La procédure de l'adhésion des nouveaux Etats membres Bulgarie et Roumanie à la convention de Rome est en cours.

La convention du 19 juin 1980 sur la loi applicable aux obligations contractuelles sera transformée en instrument communautaire.

